

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 1080 Lej
Fél évre 540 Lej
Negyed évre 270 Lej
Havonta 90 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes példány ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banivan több

Zengjen a szó...!

Szeptember havában vagyunk már és az erdélyi magyar színészet ezévi sorsa még mindig a legnagyobb bizonytalansági chaoszában tévelyeg. Máskor szeptember elsején már teljesen megszervezett társulatokkal nyitottak kaput a színigazgatók, most azonban még az a kérdés sincs tisztázva, hogy melyik direktor, mely városokban fog játszani. A koncessziót kapott igazgatók nem kezdenek hozzá társulatuk szervezéséhez, mert hiszen még azt sem tudják, hogy milyen arányokban, mely város igényeinek megfelelően állítsák össze társulatukat. Tanácstalanul utazgatnak tehát egyik városból a másikba, meg egyezést próbálnak létrehozni egyes polgármesterekkel, de persze mindezeknek a kísérletezéseknél csak illuzórikus értékek lehet, amíg az illetékes hatóságok idevonatkozó döntése meg nem történik.

Ez a nyomorúságos bizonytalan helyzet legérzékenyebben a színészeket sújtja, akik állandó nyugtalanságban élnek. A szezon folyamán joggal félhetnek attól, hogy direktoruk egyszer csak fizetéseképtelenséget jelent be, (volt erre az elmúlt szezonban nem egy szomorú példa) a szezon végén a szüneti gázsi miatt nyugtalanokodnak és nem ok nélkül, mert bizony nagyon sok színész éhezve töltötte ezidén a nyári „vakációt.” Csak fokozódott a színészek permanens idegessége azzal, hogy még ma sem tudják, hová szerződjenek a következő szezonra. Pénz nélkül, munka nélkül állanak és olyan helyzetben vannak már, hogy mohón nyulnak az első, bármily kedvezőtlen szerződési ajánlat után is. Végül pedig a kisebbségi közvélemény is megítéléssel nézi ezt a khaoszt, mely a színházterület beosztásának problémáját takarja. Erdély nagyobb városainak magyar társadalmára ragaszkodik a színházhoz, amelyben kulturális igényeinek egyik kielégítőjét látja. A szezon megkezdésének halogatása csak fokozza a zavart és a máris megnyilvánuló össze-visszaságot, amely ha idejében rendezést nem talál, könnyen a teljes összeomlásig vezethet.

Az erdélyi magyar színészet sorsa most Eftimiu Victor vezérigazgató kezébe van letelve. Az ő intézkedéseinek gyorsaságától és erélyességétől függ, hogy a kívánt nyugalom mielőbb helyreálljon és a színházi szezon a munka és ambíció jegyében végre megkezdődhessen. Erdély magyarsága jól ismeri Eftimiu Victor közéleti egyéniségét, nagyra becsüli irodalmi és kulturális tevékenységét és épen ezért még csak feltételezni sem tudja róla, hogy nem viseltetik kellő megértéssel és jóindulattal az általa is fejlettnak elismert magyar színészet sorsa iránt. Ugy ismerjük őt, mint aki az egyetemes kultúra imádatában tud emelkedni apró soványsza szempontoktól és épen ezért erős a bizalmunk, hogy Eftimiu Victor az europeer, az író, a színház szerelmese, egy pillanatra sem fog utjában állani annak, hogy a magyarsági legelemibb kulturális jogai megfelelően érvényesüljön. Nem adjuk fel ma sem a reményt, hogy az erdélyi magyar színészet sorsa az utolsó pillanatban jóra fordulhat. De nincs helye a késlekedésnek: mindenkinél, a hatóságoknál épúgy, mint a közönségnek sietniök kell, hogy hóna alá nyuljanak a szegény elárvult, erdélyi magyar színészetnek. Nyiljanak meg már a színházak néma kapui, lobogjon magásra Thália oltárán a szent tüz!

Bratianu Vintila Genfbe érkezett

Titulescu memorandumot nyújtott át Chamberlainnek a magyar optások ügyében.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának távirata.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter ma ideérkezett. Még ma tárgyalni fog Stresemann német külügyminiszterrel, akivel együtt Titulescuhoz hivatalos ebédre. Az optások ügyében a helyzet még tisztázatlan. Titulescu külügyminiszter tegnap átnyújtotta Chamberlainnek a Románia álláspontját tartalmazó memorandumot. Románia álláspontja nem szenvedett változást. Ugy látszik, Chamberlain áthidaló megoldást keres, ami azonban alig lesz lehetséges. A román delegáció összes tagjai igyekeznek felvilágosítani a népszövetségi tanács tagjait az optások ügyéről. Dr. Lupu összehívta a demokratikus világsajtó képviselőit és ismertette előt-

tük a román agrárreformot, kapcsolatban a magyarok követeléseiével.

A Politica értesülései szerint a genfi népszövetségi ülésen a román-magyar optásokkal kapcsolatban a biztonsági szerződés kérdését is tárgyalni fogják. A lap tudni véli, hogy Lupu dr. nem hivatalos formában tárgyalásokat folytat egy Szovjetországgal kötendő biztonsági szerződésről, a non aggression elve alapján. A lap hozzáteszi, hogy Lupu dr. kapcsolatai a francia baloldallal meglehetősen jók és ez megkönnyítené az erre vonatkozó tárgyalásokat, amelyekre vonatkozólag egyébként még semmi pozitívum sincsen. Nincs kizárva, — írja a Politica — hogy Lupu dr. hosszabb ideig marad a külföldön.

A kormány és a magyarság béketárgyalásai

A Cuvantul hevesen támadja a liberális párt kisebbségi politikáját. Román vélemény a reform-csoportról.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) A román sajtó részletesen számol be a kormány és az erdélyi kisebbségek, de különösen a liberális párt és a magyarság között megindult tárgyalások napról-napra váltakozó eseményeiről. És amíg a félhivatalos és a független sajtó bár meglehetősen tartózkodással, mindamellett azonban örömmel ír ezekről a tárgyalásokról, egyedül a Cuvantul pengeti a régi szót és óvatosságot ajánl a kormánynak a „tulzott” magyar követelésekkel szemben. Ugyanekkor azonban ez a lap sem meri letagadni, hogy politikai körökben is a kormány nézetén vannak és úgy vélik, hogy a kisebbségi kérdést végre-valahára meg kell oldani, hogy Erdély ne csak földrajzilag, de lelki kapcsolatban is közelebb legyen Bucurestiehez, mint Genfhez. De nem mulasztja egyben megemlíteni azt a körülményt sem, hogy a hivatalos Magyar Párton kívül a „tisztelőben és számban megerősödött” reform-csoport is tárgyalásokat kezdett a kormánnyal s miután erről a részről sokkal nagyobb engedékenység mutatkozik, a lap annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a kormány és a románság sokkal jobban jár, ha ezeknek a „redukált és csak az igazán jogosan járó kívánságait” teljesíti. Nyomban ezután bevallja azonban, hogy nem látja annak a garanciáját, hogy a reform-csoport mennyiben képviseli a kisebbségi magyarság érdekeit, amint hogy Tancred Constantinescut sem tekint a liberális párt politikájának képviselőjeként. Elsősorban is ennek a kérdésnek a megállapítását kívánja, mert — mint mondja — csak ezután lehet szó eredményes tárgyalásokról.

Ennél is érdekesebb azonban a Cuvantulnak egy másik cikke, amely ugyan csak ezzel a kérdéssel foglalkozik. Ebben már általánosan keserű a hangja, ami alighanem onnan következik, hogy szerinte a megindult tárgyalások egyetlen célt szolgálnak csupán: liberális párt és a Magyar Párt között létrehozandó kollaborációt. Épen ezért úgy veszi észre a lap, hogy a kormány valójában huzódzik a tárgyalásoktól, illetve a kisebbségi kívánságok teljesítésétől, de ugyanakkor a liberális párt hivatalos felhatalmazására „tapogatózik” a

Magyar Pártnál, hogy hogyan lehetne nyélbe ütni a kollaborációt, amelynek honorálására a kormány késznek is mutatkozna. A kisebbségi törvénytervezet már sokkal nagyobb ellenszenvet váltott ki a Cuvantulból és bár igyekszik lehetőleg tárgyilagos maradni, a sorok között azonban a legerélyesebben utasítja vissza „teljesíthetetlen követeléseket” és a nemzeti méltóság megsértését látja abban, hogy — mint azt javaslatba a magyarok felvették — a hadseregben az elméleti oktatás magyar nyelven is történjék. Nem hisz ugyan a kisebbségi törvény létrehozásában, de minduntalan leszögezi azt a megállapítását, hogy a kisebbségi kérdés megoldása nem liberális párti, hanem államé. Ilyenformán aztán az amíg hangoztatja az óvatosságot, amikor az államszegély kérdést sem tartja „ebben a pillanatban aktuálisnak”, leszögezi, hogy arról aztán még csak álmodniok sem volna szabad az erdélyi kisebbségeknek, hogy velük szemben az esztországi mértéket használják, amint hogy tulsz az is követelmők, hogy egy a hadseregben, mint a közigazgatásban és a bíróságok előtt is szabadon használhassák nyelvüket, amely körülményben nemcsak az állami szuverenitás megsértését, de a romanizálás veszedelmét is látja.

Harc az Ocean meghódításáért

Repülők utban Róma és London felé.

Newyorkból jelentik: Az Old Glory ma délelőtt amerikai időszámítás szerint tíz órakor startolt Newyorkból Róma felé. A madridi jelentések szerint Courtney pilóta, aki tegnap Lakornában leszállt, ma akarta folytatni útját az Azori szigetek felé, azonban a sűrű köd miatt kénytelen volt visszatérni. Holnap újból startol.

Newyorkból jelentik, hogy Curling, Tuli és Metkov pilóták, akik tegnap újból startoltak Anglia felé, Ujfundland felett repültek el. A londoni jelentések arról számolnak be, hogy Miss Nabelol, egy 25 éves amerikai hölgy bejelentette, hogy elkíséri Levinet az óceánrepülésre.

Kalkuttából jelentik: A „Detroit Búszke-sége” repülőgép világméretű utján ma ideérkezett.

Hazaérkezett Bucurestiből Arad prefektusa

Georgescu prefektus gátat vet az aradmegyei agrárviszaféléseknek. A jövő héten dől el végső fórumon az aradvárosi és aradmegyei tanácsok sorsa. — Miniszterek látogatása Aradmegyében. — Nagyszabású iskolaszenteselési ünnepek. — Jelentős kormánysegélyben részesülnek az aradmegyei jégkárosultak. — Georgescu prefektus az aktuális kérdésekről tájékoztatja Arad közönségét.

(Arad, szeptember 6.) Többnapos távollét után ma hazaérkezett Georgescu János, Aradmegye prefektusa, aki bucuresti-i tartózkodása alatt serényen munkálkodott, hogy a város és megye ügyeiben az egyes minisztériumok kedvező döntéseit kieszközölje. Ezuttal különösen a jégkárosultak ügyében végzett hathatós munkát, amely lehetővé fogja tenni a károsultaknak, hogy újból lábtraálljanak. A prefektus bucuresti-i tartózkodása alatt — természetesen — illetékes helyen megbeszéléseket folytatott a városi és megyei tanácsok ügyében is és az ő intervenciójának volt köszönhető, hogy Arad költségvetését és a városi faellátást a minisztérium approbálta. A fővárosban végzett többirányú tevékenység után ma délben hazaérkezett a prefektus, aki az állomáson megfelelő fogadtatásban részesült. Délután aztán Georgescu János prefektus fogadta az *Aradi Közlöny* munkatársát és igen érdekes nyilatkozatot tett az aktuális ügyekről.

— *Mennyiben igazak, Prefektus Ur — hangzott az első kérdés — az a hír, amely szerint Prefektus Ur távozni készül Aradról?*

— A távozásról szóló hírek tendenciózusak. Azalatt a tizenkét év alatt, amely ideig a liberális párt kormányon lesz, Aradon maradok.

Ezután a városi és megyei tanács sorsára került a szó. — Itt az a helyzet — mondotta a prefektus, — hogy a Miloteanu vezérfelügyelő vizsgálata folytán beigazolt vádpontok alapján a legfelsőbb közigazgatási bizottság elvben hozzájárult ahhoz, hogy a belügyminisztériumnak az aradi tanács feloszlását javasolja és a végleges döntés ezen a héten még megtörténik. Az ügy azért húzódott annyira el, mert a bizottságot rendkívüli módon elfoglalta a preteri vizsgák mezejítése és az előző határozatok kidolgozása. A vizsgálat adatai alapján maga Duca belügyminiszter is hozzájárult az aradi városi tanács feloszlásához. Tehát most már csak a feloszlás írásba foglalása van hátra, szóval már csak a formalitások s azután megérkezik a rendelet — folytatta a prefektus. — A jövő héten pedig Bucurestibe küldjük Vaitoianu tábornoknak az interimár-bizottság tagjainak névsorát és a tábor-

nok terjeszti azután azt Duca belügyminiszter elé. Addig is a belügyminiszter letiltotta az összes, folyamatban levő anyagbeszerzési ügyeket, amelyeket a város a minisztérium elé terjesztett jóváhagyás végett. A városi költségvetést, amelyet a legfelsőbb közigazgatási bizottság intenciói szerint módosítottak és a város fa-beszerzését is csak az én intervenciómra hagyták jóvá, hogy így a városi hivatalok és iskolák szükséglete biztosítva legyen. A kő- és autóbusszbeszerzést azonban a minisztérium nem hagyta jóvá, miután ezekben a kérdésekben már az interimár-bizottság fog intézkedni.

— *Prefektus Ur, más fontos ügyeket is elintéztél Bucurestiben? — volt a következő kérdés.*

— Elsősorban az aradi és aradmegyei jégkárosultak ügye nyert kielégítő elintéztést. A jégkárosultak részére pénzügyi és természetbeni segítyt szereztem. A kormány 150 vagon buza-vetőmagot adott az aradmegyei jégkárosult gazdáknak részére és ebből 20 vagon már utnak is indítottak Arad felé. Ezenkívül 20 vagon élelmiszert is kapnak. A kormány megígérte még, hogy a megye buzaszükségletének a fedezéséről külön is gondoskodik. Vaitoianu tábornok kezdeményezésére olcsó kölcsönt is biztosítanak azoknak az aradmegyei gazdáknak, akiknek a jég elverte termését. Ez ügyben Marcus Mihály dr. szenátor és én jártunk el. Szeptember 15. és 20-ika között, amikor Bratlanu Vintila pénzügyminiszter hazaérkezett, ez az ügy is elintéztést nyer. A kölcsön három évre fog szólni és a népbankok útján adja a kormány a gazdáknak. Természetesen csak azok a jégkárosultak kapnak ilyen kölcsönt, akiknek a termését verte el a jég.

— A nyugalom és béke mellett megelőzést is akarok teremteni megyémben. Mődot találtam most arra is, hogy a kormány tudomására hozzam azokat a visszaéléseket, amelyeket a megyében a kisajátítással kapcsolatban elkövettek az egyes mérnökök és agronómok. Ugyanis ezek csak akkor voltak hajlandók köteleességüket elvégezni, ha az általuk kijelölt ügyvédek vették igénybe a felek. Eljártam annak érdekében, hogy ezek a

tényezők úgy végezzék el köteleességüket, hogy a feleknek ne kelljen ügyvédek igénybevenni. Ebben az ügyben különben kérem a panaszosokat, hogy panaszukat terjesszék be hozzám írásban.

— *Megbeszéléseket folytattam aravonatközönség is, hogy szeptember 14-én nagyszabású ünnepélyek lesznek a megyében. Ezen a napon szenteljük fel az otlacai elemi iskolát, amely az Olga Vaitoianu nevet viseli és a sebisi iskolát, amelyet Alexandru Constantinescuroól nevezünk el, köszönetül azokért a támogatásokért, amelyben az elhunyt politikus az aradmegyei iskolaépítéseket részesítette. Ugyanezen a napon helyezzük birtokba 800 aradmegyei földművest 4000 holdnyi területen. Az ünnepségre a kormány több tagja is Aradra, illetve Aradmegyébe jön, így Duca belügyminiszter, dr. Angheliescu közoktatásügyi miniszter, Argetolanu földművelésügyi miniszter, Cipoiaru földművelésügyi államtitkár, Nistor közmunkaügyi-, Inculet egészségügyi miniszter és Vaitoianu Artur tábornok. Az előkelő vendégeket természetesen nagy ünnepséggel fogadjuk.*

Nagvarányu adócsalás Galatiban

A galati maiom hárommillió lejjel károsította meg az államkincstárt.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i tudósítójának távirata) Nagvarányu adócsalásnak jött ma nyomára a galati állambiztonsági rendőrség. Néhány nappal ezelőtt ugyanis névtelen feljelentés érkezett a galati-i szigurancára, amely szerint a nemrégiben üzembhelyezett „Danubia” galati-i műmalom vezetősége a pénzügyi kincstárt több millióval károsította meg azáltal, hogy hamisan vezette üzleti könyveit és a tényleges forgalom csak alig tizedrészének megfelelő összeget tüntetett ki adóvallomásaiban. A feljelentés következtében a sziguranc emberrel megjelentek a „Danubia” műmalom vállalat iradáiban, ahol lefoglalták az összes üzleti könyveket és a nyomban megállapított csalások következtében őrizetbe vették a vállalat ideiglenes vezetőjét és két főtisztviselőjét, akik beismerték, hogy felsőbb utasítás alapján a forgalomnak csak egy bizonyos csekély részét könyvelték el, míg a különbözetet a jelenleg Berlinben tartózkodó vállalati igazgató, dr. Züssmann Sergiu birtokában lévő titkos könyveken vezették csak keresztül és ilyen formán mintegy hárommillió lejjel károsították meg a pénzügyi kincstárt. A nagvarányu adócsalás híre nagy meglepetést keltett Galatiban, ahol úgy tudják, hogy a „Danubia” egy berlini malomtröszt érdekességéhez tartozik s három esztendővel ezelőtt mintegy 30 millió lej befektetéssel létesült.

T A R C A.

Az ifjításról.

Irta: KORALEK GYULA dr.

Tizenhárom év szünet után most nyílik meg Budapesten a X. Internacionális biológiai kongresszus. Az utolsót 1913-ban tartották, s akkor az egész tudományos világ felfigyelt Carrell amerikai orvos szenzációs előadására az állati szövetek szervenkívüli életbentartásáról és továbbnövekedéséről. Ez a mostani kongresszus is maga felé fordítja a figyelmet, de nemcsak a tudományos világét, hanem a laikus közönségét is, mert Voronoff fog előadásokat tartani a fajnemésítésről és a megfiatalításról.

A XX. század nemcsak a technika körében hozott olyan felfedezéseket, amilyenekről azelőtt álmodni sem mertek, hanem az orvosi tudomány terén is. Ez utóbbinak a homlokterében áll a megfiatalítás problémája. Amióta csak ember van a földön, örök problémája volt: a halál kitolása minél messzebb, az örök élet titka, az akva-vitae. De mit ér az élet, ha elmúlik az ifjuság? Ez kellett, hogy legyen az első lépés: az ifjuság megtartása, ennek visszaszerzése. S ebben az irányban megtettük az első lépést. Amilyen bonyolultnak látszik a dolog messziről, most, hogy a probléma félig-meddig megoldódott, olyan egyszerűnek és kézenfekvőnek tűnik az most fel.

1869-ben terelte rá a figyelmet Braun-Sequard az ugynevezett belső kiválasztású mi-

rigyekre. Ezek az általuk termelt váladékokat nem a külvilág felé ürítik, hanem egyenesen be a vér- vagy nyirok-pályákba és ezek a váladékok azok, amelyek a szervezet életműködését a fejlődéstől kezdve végig az összes biológiai jelenségeken át irányítják. Ezek közé tartoznak többek között az ivarmirigyek, melyek nemcsak a szaporodáshoz szükséges petesejteket termelik, hanem mint belső kiválasztású mirigyek a nemi karaktert is megadják és teljes virágzásukban, a nemi érzés pillanatától az elhervadásig az ifjuságot jellemző testi s szellemi rugalmasságot fentartó anyagokat is leadják a szervezetbe. A legalkotóbb képességek, a legnagyobb fantáziával bírók akkor vagyunk, amikor a leghatalmasabban dolgozik bennünk a fajfentartás őstőne, amikor a mirigyek a legfokozottabb munkát végzik. Ezeket a belsősekreációt végző sejteket, a Leydig-féle sejteket, együttesen nevezte el Stejnach a PUBERTÁS-mirigynek. Ennek a pubertásmirigynek az ismeretével kezdte el Stejnach a kísérleteit.

Az már régen tudott dolog volt, hogy ezeknek az eltávolításával az egyén elveszti nemi karakterét és elpuhul. Ő megcsinálja a megfordítottját. Állat-kísérleteit siker koronázza. Átültet him állatokba női mirigyeket és azokon női jellegzetességek fejlődnek ki. Megöregedett állatokba fiatal mirigyeket ültet át és azok szemmel láthatólag megfiatalodnak. Így terelődik aztán figyelme az ember megfiatalítása felé. Az átültetés nem vezet eredményhez, mert ugyanazon fajú állati szerv tud csak a

másikban organizálódni, annak szerves egészévé lenni. Akkor tovább ment egy lépéssel, arra alapítva teoriáját, hogy több működésű szervben az egyik működést megszüntetve, a másik annál jobban fejlődik ki. Ezért alakította az ivarmirigyek kivezető útját, hogy ez nem tudott kifelé működni és tényleg annál hatalmasabban indult meg a pubertás-mirigy működése, újra felidézve a fiatalságot jellemző frissességet. De miután a szerv maga már elöregedett, ez újbóli fellobbanás csak ideig-óráig tartott.

Ekkor lépett előtérbe Voronoff, akinek sikerült megtalálni az emberfajhoz hasonló biológiai strukturájú szövetet, amely átültetve nem pusztul el, hanem organizálódik. Még pedig egy ember-szabású majom mirigyében találta ezt meg. Ennek a majomnak a mirigye átültetve nem pusztul el, működik és adja a szervezetbe az életelixirt, az ifjuság varázszerét. Az átültetés után ez szervül és folytatja a működését ott, ahol a fiatal szervezetben elhagyta és doppingolja a többi szerveket is, hogy azok is felvegyék ismét azt a működést, amit folytattak működésük virágjában.

A legközelebbi lépés most azt kell legyen, hogy lehetőleg annyi majmot tenyészhessenek, hogy mindenki számára jusson. Ezen a kongresszuson valószínűleg erről is fog Voronoff beszélni. Mert az, hogy mint a vérátömlesztésnél, itt is jelentkezzenek önként adakozók (nem veszélyes semmi irányban) egyáltalán nem valószínű.

Kötelező

a gyermekjárvány bejelentése Aradon.

Az aradvárosi orvosi hivatal felhívása az orvosokhoz és a közönséghez. — Az egészségügyi minisztérium védelmi intézkedése.

(Arad, szeptember 6.) A gyermekbérulás Erdélyben való elterjedésével kapcsolatban a városi főorvosi hivatal ma újabb rendeletet kapott az egészségügyi minisztériumtól, amely előírja, miképen kell eljárni, hogy a járványnak gátat vessenek. A rendelet értelmében a városi főorvosi hivatal ezután is felhívja a gyakorló orvosokat és magát a közönséget is, hogy a legenyhébb megbetegedés, vagy a legkisebb gyanu esetén is azonnal jelentsen be minden ilyen megbetegedést a városi főorvosi hivatalnak. Rendkívül fontos és lényeges ugyanis, hogy a hatóságok tudomására jusson minden ilyen megbetegedés, még az enyhe esetek is, miután az eddigi gyakorlat beigazolta, hogy nem a súlyos betegek terjesztik leginkább a járványt, hanem azok, akiknél csak kezdetlegesen lép fel. Aradon és Aradmegyében eddig még egyetlen újabb esetet sem jelentettek be, amiből az következtethető, hogy ezt a vidéket legalább egyelőre elkerüli ez a borzalmas betegség.

A városi főorvosi hivatal különben a többi járványos betegség ügyében is szigorú rendeletet kapott, amelyben a minisztérium felszólította, hogy pontosan tartsák nyilván a fertőző megbetegedéseket. Ezzel kapcsolatban a városi főorvos felhívja azokat az orvosokat is, akiket Micalacára, vagy más községbe hívnak fertőző beteghez, hogy ezeket az eseteket azonnal jelentsek be az illetékes község-háznak, hogy a járásorvosok ezen az úton hamarosan tudomást szerezhessenek a betegségről. Aradon természetesen továbbra is a főorvosi hivatalban kell a bejelentéseket eszközölni.

Bucurestiből jelentik: Tegnap négy újabb gyermekparalízis megbetegedést konstataáltak a fővárosban. A vidékről is érkeztek be újabb megbetegedésekről jelentések.

MICHEL EUROPA ÉS ÜBERSEE 1928
Sándor Ferenc könyvtárában Arad.

Készülődés

az időszaki választásra.

A kormány is állít jelölteket. — Szeptember 14-én lesznek a választások.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) Az általános választásokra emlékzetető harcias előkészületek indultak meg az időszaki választások jelölésének megejtésére, amelynek határideje a tegnapi napon járt le. Noha mindössze csak két képviselői és négy szenátori mandátumról van szó, ugyszólván majdnem minden párt állított jelöltet és a tegnapi napra már bizonyossá vált az is, hogy az ellenzéki pártokon kívül a kormánypárt is felveszi a küzdelmet a mandátumokért. Politikai körökben a kormánynak ezt az utolsó pillanatban történt, nem várt elhatározását azzal magyarázzák, hogy ez a válasz az ellenzék következetes magatartására, amellyel a kormánypárt közeledését mindenkor visszautasította. Az időszaki választásokat szeptember 14-én tartják meg, amikor is Balti- és Durostormegyek egy-egy képviselőt, Iasi, Fogaras, Strojinet és Dolj-megyék egy-egy szenátort választanak. A bucaresti-i egyetem október elsején választja meg szenátorát. Mint már ismeretes, a dolji törvényszéknél 11 jelöltet kandidáltak, Baltiban Cuza is fellép, akinek erős harcot kell megvívnia Mirto nemzeti-parasztpárti és Sergiu Nita néppárti jelölttel.

— **Öngyilkos egyetemi tanársegéd.** Budapestről jelentik: Dr. Váró Béla, a Baross-uccai nőgyógyászati klinika vezető tanársegéde, tegnap este a klinikán lévő lakásán felfelöltte magát és azonnal meghalt. A nagyenyedi születésű, kiváló tudású tanársegéd tragédiája nagy részvétet keltett. Dr. Váró, aki most készült egyetemi magántanári habilitációjára, tettétegyre súlyosbodó agyburokgyulladás miatt követte el.

A lengyel javaslat nem tetszik a nagyhatalmaknak.

Anglia és Franciaország huzódoznak a támadást kizáró javaslatról.
A román-magyar birtokpör ügye.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának távirata.) Az érdeklődés központjában ma a lengyel javaslat áll, amely fellett igen heves viták várhatók. Chamberlain és Briand — a Pertinax jelentése szerint — megegyeztek abban, hogy a keleti Locarno vonatkozó bármilyen javaslatot csupán Stresemann hozzájárulásával és támogatásával vesznek tárgyalás alá. Briand elégedetlenséggel nyilatkozott a lengyel tervről és kijelentette, hogy a saját tervét látja ezzel veszélyeztetve. A genfi lengyel delegáció ideiglenes vezetője ma nyilatkozott a Reuter-ügynökség képviselőjének és kijelentése szerint lehetséges, hogy a támadást kizáró szerződés kérdését már a napokban felvetik a Népszövetségben. A lengyel delegáció azon a nézeten van, hogy Európában ma feszült a helyzet és ennek kiküszöbölésére kell a támadást kizáró egyezmény megkötése. Lengyelország már tárgyal ilyen egyezményről Olaszországgal és a megbeszélések kedvezően folynak.

A londoni jelentések szerint az angol lapok tartózkodóan irnak a lengyel javaslatról, hogy az európai államok kölcsönös szerződést kössenek, arra kötelezve magukat, hogy nem támadják meg egymást. A Daily Telegraph szerint a lengyel javaslat csalóka és veszélyes angol szempontból tekintve. A Times véleménye szerint a lengyel tervezetet maguk a franciák is feleslegesnek tartják, mert a francia-lengyel szövetség és a locarnoi szerződések elég garanciát nyújtanak Lengyelországnak.

Briand különben tegnap jegyzéket nyújtott át Stresemannnak, közölve a rajnai megszálló hadsereg létszámának leszállítását, miután Németország eleget tett kötelezettségeinek. Tegnap este megválasztották azután Benest a leszerelési bizottság elnökének.

Az Est genfi értesülése szerint Walkó külügyminiszter kétszer tárgyalt Chamberlainnal. Chamberlain nem miniszteri minőségben fogadta, hanem mint a román-magyar birtokper előadója. A látogatás teljesen hivatalos volt és egy félóráig tartott. Utána Titulescu román külügyminiszter jelent meg Chamberlainnal. A hivatalos tanácskozásokat nem hivatalos jellegű megbeszélések követték és ezen annyira tisztázták — hír szerint — a pert, hogy az ülésen a megvitatás minden izgalom nélkül fog lefolyni. Beavatott körök kizártnak tartják, hogy a Népszövetség ülésén a Rothermere-akció is szóba kerüljön, miután a Népszövetség minden kompromisszumot el akar kerülni.

Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának éjjel érkezett távirata szerint, ma délelőtt a Népszövetségnek csak a bizottsági ülések. A teljes ülés este kezdődött meg. A második, vagyis a technikai szervezetek bizottsága Dandurand kanadai elnök elnöklése mellett ült össze és az elnök megnyitotta után Kaverka cseh delegátust választotta meg alelnöknek. A hatodik bizottság, amely politikai kérdésekkel foglalkozik, angol javaslatra gróf Apponyi Albertet választotta meg alelnöknek.

Koldussá lett Besszarábia és Bucovina népe

Elképzelhetetlen pusztításokat végzett az árvíz. — Hetvenkilenc község került a víz alá, — Rettenetes vihar tombol a Fekete-tengeren. — Sorozatos rablótámadások az árvíz sújtotta vidéken.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) Az istenítélettel sújtott Besszarábiából és Bucovinából újabb árvíz katasztrófákról érkeznek jelentések. Most már mind a két tartomány sik részét teljes egészében elöntötte a szennyes ár, amely hömpölyögve zudul Moldova felé. Campolungai menekülők szerint a kiáradt Szereth-folyó egész falvakat sodort magával és Rostooce völgyben fokvó falunak csak a templomtornya látszik ki a mély árból. Ezen a környéken összegyűlt víz mélysége kilenc méter. A legnagyobb a veszedelem Strojinet, Campolung, Tighina és Sucevamegyében. A lengyelországi áradások következtében lefolyó ár már a tegnapi napon elérte a román határt és a megduzzadt bucovinai és besszarábiai folyók és patakok vizével egyesülve, sokkal erővel zudult rá a katasztrófától eddig még mentesen maradt vidékre. A legtöbb pusztítást eddig a Szereth és Ceremus folyók okozták, melyek tizenhétézer hold területet borítottak víz alá. A megyei székhelyekre beérkezett hézagos jelentések szerint az észak-romániai áradások eddig hozzávetőlegesen hetvenkilenc községet és falut pusztítottak el és az elpusztult emberélet ötszázra tehető.

Besszarábia és Bucovina sik része egy valószínű tenger képét mutatja. Ameddig a szem ellát, csak víz és víz és ez alatt a ropant víztömeg alatt milliárdos értékek pusztultak el. A borzalmas árvíz katasztrófa pedig szinte óráról-órara mind nagyobb méreteket ölt. Az esőzés még mindig tart és épen ott, ahol a legnagyobb a veszedelem, újabb orkán-szerű viharok vonulnak el rettenetes felhőszakadás kíséretében. Sucevamegye felett elvonnult vihar tegnap még azt is elpusztította, ami még épen megmaradt. A hivatalos összeállítás szerint 50.000-re teszik azok számát, kiknek hajlékát az árvíz tönkretette és akik most élelem és ruha nélkül a hegyek között töltik napjaikat és éjszakáikat. A megyei prefektusok kérelmére a kormány ötmillió lej renkivüli segílyt utalt ki az inségesek számára, ez az

összeg azonban épen csak pillanatokra elegendő segítségnek mutatkozik. Besszarábia és Bucovina ugyan minden termése és állatállománya elpusztult és csak egyedül Strojinet megyében 900.000 darab juh, ló és szarvasmarha veszett az árba.

Constantába érkezett jelentés szerint egyébként a Traian császár gőzöst a Fekete-tengeren dühöngő vihar újból zátonyra sodorta. A gőzös most már végleg elveszettnek tekinthető. A rettentő pusztítások okozta kétségbeesést még fokozza a megdöbbentő tény, hogy az árvíz katasztrófával sújtott Bucovina déli részén napok óta valóságos rablóvilág uralkodik. A cernauti prefekturához érkezett jelentések szerint napok óta vakmerő banditák garázdálkodnak az országutakon, akik még az árterületről menekülőkkel szemben sincsenek irgalommal. Dorna-Canderni községben tegnap délután fényes nappal hét álarcos hegyi rabló jelent meg, akik a lakosságot lövésekkel megfélemlítve, több kereskedőt kiraboltak, majd a rablott holmikat szekérre rakva, odább álltak. Iancuti községben ma hajnalban három állig felfegyverzett bandita meggyilkolta, azután kirabolta Schönfeld kereskedőt, akitől félmillió lej készpénzt és nagyobb értékű árukat és szeszt vittek el. Lucavati községben Cocos vendéglőst rabolták ki a haraniak. Dancautiban Demofte Parcaimaru korcsmárost szemelték ki áldozatul a rablók. A korcsmáros azonban a rablókkal szemben nem vesztette el lélekjelenlétét, ellenállást kísérelt meg és egy banditát lelőtt, mire a többiek elmenekültek. A halott rabló zsebeiben talált iratokból a csendőrség úgy véli, hogy nyomára jutott az egész Bucovina veszélyeztető banditaszervezetnek, amelynek kézrekerítésére minden igyekezet hiábavaló volt.

Gyermekkoszik és székek
lelőcsöbbsen Hegedűs-cégnél Aradon.

Forradalmi újítások a női divat terén.

Látogatás a bucaresti-i női divatszalonokban. — Milyen újdonságokat hoz az őszi női divat? — Meg kell híznia kisasszony — különben felmondok magának. . .

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i szerkesztőségétől.) Este hat óra, ott állunk a Calea Victoriei sarkán a Capsa előtt és sűrű, tömött sorokban vonulnak el előttünk az elegáns bucaresti-i asszonyok. Az út közepén már percek óta mozdulatlanul áll egy hosszú kocsisor és ha megindul, csak lépésben mehet előre. A Calea Victorián ilyenkor este megáll minden forgalom. . .

— Mit vesz észre a bucaresti-i asszonyok — kérdezi mellettem egy ur, az egyik nagy bucaresti-i divatszalon igazgatója.

— Mit vehetnék észre mást, hogy minden bucaresti-i asszony szép és gyönyörű, az igaz, hogy a tizenöt éves bucaresti-i lányok husz éveseknek látszanak, de viszont a negyven éves bucaresti-i asszonyok meg úgy öltöznek, mintha tizenhét évesek volnának. . .

— Figyelje meg a hölgyek öltözködésén az új vonalat, ami a későbbi szezonban lesz csak általános. Az egészen divatos hölgyek visszanyerték a formáikat, a fűs idomok már nem divatosak és a női keblek újból megindultak hódító utjukra. Egy most megjelent francia divatlap, mint forradalmi újításról tesz erről említést.

Néhány perc múlva már fent ültem a divatszalon igazgatójának irodájában és végig hallgathattam a szakszerű magyarázatot:

— A forradalmi újítás nem lehetett természetesen egyszerre bevezetni. A most érkezett párisi téli divat modelljei szerint a divatos nő háromféle formában fog megjelenni a férfiak előtt. Reggeli órákban, amikor sportruhákban és az ugynevezett sétaruhákban szerepel a divatos hölgy — akkor még mindig hasonló lesz az alakja egy fiatal fiúéhoz. Azonban a délutáni és látogató-ruhákban már inkább női formákat fog mutatni és az estélyi ruhák és a diné-öltözetek már egészen asszonyosak, e ruháknál már újra látható a nagy dekoltázs és a divatlapok ez estélyi ruhák mintáit éretten asszonyos keblű hölgyeken ábrázolják.

— De a gyakorlatban hogyan oldható meg az — kérdeztük informátorunkat — hogy egy és ugyanaz a hölgy, reggel mint egy tizenhat éves ifjú és este meg mint egy érett asszony jelenjen meg?

— Azt csak bízza ön uram a nőkre . . . hangozott a válasz. Amikor divatos lett a nyírott hajú és a deszkaszerűen lapos női alak, akkor egyszerre mintegy varázslattal minden hölgy — szinte reggeltől estig — elvesztette a nőies formáit. És most, hogy a női keblek újra megindultak hódító utjukra, hívják el. hogy — minden hölgy újra divatos lesz . . . De ezenkívül a téli szezon még egy szenzációs újdonságot tartogat a hölgyek részére. Újra divatos lesz a fátyol. A hölgyek a fátyolt a kalapjuk köré fogják csavarni és az egyik oldalán a kalap mellett leloptatják; igen csinos viselet . . . mondta az igazgató meggyőződéssel.

— Nem volna szíves igazgató ur megmutatni az új téli divatot a gyakorlatban is? kérdeztük.

— Ön nem szakértő, önnek meg merem mutatni. Ne felejtse el, hogy a modelleket Párisból hoztam magammal és a darabja belekerült ötezer francia frankba, összesen husz mintát hoztam magammal és ez az utazással együtt mármár egy millió lejembe került, persze mi e minták után dolgozunk, kombináljuk, átalakítjuk a mintákat, lemásoljuk más színváltozatban, ez a husz minta az én kincsébányám az idei télen át.

Az igazgató csemetett és a belérő szolgának kiadta a rendelést:

— Szóljon Paraschiva kisasszonynak, hogy vegye fel az égetett-kenyérszerű kranszorszet ruhát

A divatszalonokban a próbahölgyek ugylát-szik bámulatosan gyorsan öltöznek, mert alig tíz perccel a parancs elhangzása után belebegett a szobába — egy hölgy, a meglepetésűlt valóságos „forradalmi” újítás. Öngyvága egy barnaszínű, mélyen kivágott selyemruhát viselt, a ruha alig ért túl a térdénél és amit már mindjárt kezdetben kellett volna említenem, öngyvága bámulatosan, sőt forradalmi módon molett volt . . . Bájos mosolylyal állt meg a szoba közepén, ránk mosolygott, hogy a szívünk hirtelen sebesebben kezdett dobogni, egyszer megfordult és lassu, imbolygó léptekkel elhagyta a termet. Mig kiment, alkalmunk volt azt is megfigyelni, hogy az a bizonyos forradalmi újítás a próbahölgy alakján — hátulról is megfigyelhető volt.

— Hát ez tényleg a legtisztább forradalom. . . mondtuk a győzelmesen mosolygó igazgatónak és ön azt képzei, hogy a mai hölgyek engedelmessékedni fognak az önök parancsának és az ujonnan rendelt ruháikkal együtt, beszerzik az új formákat is?

— Látszik, hogy ön nem ismeri a hölgyeket, korholt bennünket az igazgató. Hallgassa meg, hogy mi történt nálam. Amikor én hazajöttem Párisból, először is összehívtam a próbahölgyeimet. Összesen vannak vagy tizenötén, elmagyaráztam nekik, hogy az új téli divat milyen változást hozott magával és aztán a következőket mondtam a hölgyeimnek:

Kornisnak nincs része a kommunista összeesküvésben

Csak zsarolásért vonják felelősségre. — Kornis dr. nem épelméjű.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Dr. Kornis, a Kolumbus-uccai zsaroló ügye igen jelentős fordulatot vett, amennyiben eddig megállapították róla, hogy semmiféle politikai bűncselekményt nem követett el és így csak a zsarolás miatt tartozik számadással a büntetőtörvényszéknek. Kiderült, hogy a kommunista összeesküvésben semmi szerepe nem volt. A zsarolási manőverre vonatkozólag állandóan hangoztatja, hogy kísérleti célból követte el. A rendőrség legutóbbi kihallgatása alkalmával tamisított viselkedése folytán bizonyosra veszi, hogy Kornis dr. nem épelméjű. Éjjel a fogházban állandóan járkál és arcintorokat vág. A látszat szerint súlyos elméjében szenved. A rendőrorvos legközelebb megvizsgálja és a vizsgálat

eredményeképpen valószínűleg beszüntetik el-lene az eljárást és az elmeógyógyintézetbe viszik.

Budapesti tudósítónk éjszaka érkezett távirata arról számol be, hogy Kornist a rendőrorvosi vizsgálat ön- és közveszélyes örültnek nyilvánította. Kornist az angyalföldi tébolydába szállították. A kommunista összeesküvés ügyében folyó nyomozás újabb eredményeket produkált. Budafokon felfedeztek egy titkos nyomdát, ahol a röpiratokat gyártották. Innen kiüldték szét azokat az egész országba. Az előállítottak közül három ellen súlyos bizonyítékok merültek fel, úgy, hogy ezek tekinthetők az összeesküvés fejeinek. Előzetes letartóztatásba helyezték őket.

Szabdlábra helyezték Vándorék aradi áldozatait.

Az aradi törvényszék a megszökött aradi kereskedők kiadatását kéri Sándor Jenő és Deutschné nem bűnrészesei Vándor Bertalannak.

(Arad, szeptember 6.) A szinte közép-európai szenzációvá szélesült Vándor-ügynek mára újabb fejleményei vannak. Mint annak idején megirtuk, Radu Pascu aradi vizsgálóbíró, mindjárt a nyomozás elején, a vizsgálat érdekében előzetes letartóztatásba helyezte özvegy Deutschné Sámuelné, Weisz Bettyt, Vándor nővérét és a megszökött kereskedő üzletvezetőjét, Sándor Jenőt. A vizsgálat megindulásakor ugyanis — legalább látszólag — alapos okok merültek fel arra, hogy úgy Vándor nővére, mint az üzletvezető tudtak volna a két Vándor-testvér nagyarányú szélhámoságairól és készülő szökésükről. Miután azonban ezt a vizsgálat további során kétséget kizáróan megállapítani nem lehetett, Radu Pascu vizsgálóbíró ma, arra való tekintettel, hogy a vizsgálat érdeke további fogvatartásukat nem kívánja, özv. Deutschné Sámuelné és Sándor Jenő nyomban szabadlábra helyezését rendelte el és a Vándor-testvérek két meghurcolt áldozata már a ma déli órákban el is hagyta az aradi ügyészségi fogházat.

Munkatársunk ma egyébként újból beszélgetést folytatott Radu Pascu vizsgálóbíróval, aki kijelentette, hogy mindezekig csak magánaton szerzett tudomást bizonyos Amerikából érkezett levélről, amely szerint Vándorék állítólag Newyorkban tartózkodnának. Abban az esetben, ha ez a levél valóban létezik, úgy az aradi törvényszék a külügyminisztérium útján kérni fogja a washingtoni kormánytól Vándorék kiadatását. A vizsgálóbíró egyébként nem tartja kizártnak, hogy a két Vándor-fivér szökésével kapcsolatos különböző hírek csupán a fantázia szüleményei, mert a jól tudott következmények sokkal óvatosabbakká tették Vándorékat, semhogy esetleg Newyorkba is érve, ott ismerősök előtt mutakozzanak. Mindenesetre azonban az a bizonyos amerikai levél figyelmet érdemel és ennek az alapján előbb rendőri nyomozást fognak kérni és a newyorki rendőrség számára megküldik a két Vándor-testvér körözését és személyleírását. Érdekes különben, hogy Sándor Jenő, a Vándor-cég volt üzletvezetője elmaradt és a

törvényszerű felmondás idejére járó fizetés címén keresetet szándékszik benyújtani az aradi törvényszékhez, miután kijelentése szerint Vándor Bertalan visszamenőleg is, mintegy 20.000 lejjel maradt adósa, nemhogy — mint arról a két Vándor-testvér szökésekor beszéltek — fizetését több hónapra előre megkapta volna.

Leéptik az állami autóparkot

Bratianu Vintila sokalja a közhivatalok luxusautóit.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Már a kormány uralomrajutásának első napjaiban észrevehető volt, hogy az államháztartásban szigoruan takarékoskodó éra következett be. Hogy erre mennyire szükség volt, igazolja a pénzügyminiszter felfogását az a látszólag ugyan csekély körülmény is, hogy egyes minisztériumok husz autóval is rendelkeznek, ezek a drága pénzen vásárolt gépkocsik azonban kizárólag csak személyi használatban állnak, úgy, hogy nincs is hivatalos jellegük.

Ezen ezért Bratianu Vintila pénzügyminiszter még külföldi utja előtt úgy intézkedett, hogy az egyes minisztériumok a lehetőséghez képest fokozatosan építsék le az autók számát s egyben rendelkezést adott ki, hogy a közhivatalok is hasonló leépítést vigyenek keresztül. Ezeket a rendelkezéseket — állapítja meg a Cuvantul — csak a csekély részben vitték keresztül, amennyiben Bucaresti főváros a hivatalos használatban volt autóknak csak egy bizonyos részét, a kimustrált gépkocsikat adta el, helyettük azonban — újakat vásárolt, de az egyes minisztériumok is megtartottak 10—15 drága luxusautómot.

Előszezonban női és leányka télikabátot szeptember hó 15 ig 25% engedménnyel

MENCZER confectio áruháza Arad, Bul. Reg. Ferdinand 40. (a v. Széchenyi malom mellett.) Csak szeptember 15-ig.

Szendrey megkapja a timisoarai színházat is

Eftimiu Victor érdekes és fontos kijelentése. — Szendrey megkezdte szervezkedését. — A szintársulat teljesen a régi marad, két bonvivan és egy új primadonna jön az aradi színházhoz.

(Arad, augusztus 6.) Szendrey Mihály, a aradi színház igazgatója, ma délután hazaérkezett Clujról (Kolozsvárról), ahol ő is, mint a többi kisebbségi színház igazgatója, részt vett azon a kulturankéon, amelyről legutóbbi számunkban írtunk és amelyen mindennel foglalkoztak, csak éppen a magyar színészet ügyével nem. Ott az értekezleten derült ki különben ki, hogy a kisebbségi színház igazgatók csak félreértés folytán vettek részt azon, mert a színházi kerületek beosztására irányuló megbeszélés most, vasárnap fog lezajlani Clujon. Nagy szükség van erre a tanácskozásra, mert az egész erdélyi magyar színészet úgy fest most, mint valami harctér. A koncesszionált igazgatók nagyrésze főállomásaikkal mellett 5—6 mellékállomást akar magának szerezni és erre vonatkozólag meg is indította a megfelelő irányú tárgyalásokat, úgy, hogy a kisebb színház igazgatók a mostani helyzetet véve figyelembe, egészen reménytelen jövő elé néznek. Ezeket a kilengési törekvéseket szabályozza majd a vasárnap Kolozsvárott tartandó értekezlet, amelyen részt vesznek az összes kisebbségi színház igazgatók.

Ma délután megkerestük Szendrey Mihály színház igazgatót, aki éppen gondterhesen, lehajtott fejjel ballagott törzskávéháza felé a szokványos ötónai kávéra. Szinte az egész erdélyi magyar színészetet szimbolizálta, amint nagy sóhajjal és rezignált gesztussal ezeket mondta:

— Nem tudunk még most se semmit. És ép ezért nem tudunk szervezkedni. Egyik erdélyi direktor sincs még készen a szervezkedéssel, hisz még nem tudjuk állomásainkat. Van olyan, aki még hozzá se kezdett a szervezkedéshez, hanem egyelőre állomásokat igyekszik biztosítani magának. Én magam is csak Aradra szervezkedem egyelőre. Temesvárt pedig megígérték részemre a minisztériumban, biztosítottak pártolásukról az ottani hatóságok, de azért megpályázta azt a váradi direktor is. Így hát még semmi sem biztos.

— Az új szintársulat nevét megkaphatnók? — kérdezzük.

— No, — derül fel Szendrey — annyira még nem vagyunk. Neveket, pláne tárgyalás alatt levő neveket pedig nem mondok elvből.

— De miért?

— Mert akkor egyszerre több gázsit kérnek a megnevezettek.

— Hát akkor legalább a már lekötötteket.

— Azt lehet. Először is itt marad a tavalyi prózai társulat csaknem az utolsó emberig. Annál ugye tudnék jobbat összehozni.

— Szóval Fekete Irén, Győző Jávör, Mérsáros Kun?

— Igen.

— Bingné, Kálmán Sári is?

— Igen, ő is leszerződött. Azonkívül visszajön Deésy Jenő táncoskomikus, akinek nagyon szerettek Aradon, visszajön Kertész Manci, aki kiségit most Kolozsváron!...

— És most jönnek a nagy ismeretlenek?...

— Ugy van, azok, akiket még nem lehet megnevezni. Nyugodtan mondhatom, hogy a primadonna Erdély legjobb primadonnája lesz.

— Karácsonyi Ily... Lengyel Irén...?

— Mondtam már, hogy név nincs. Majd meglátjuk.

— Bonvivan?

— Lesz kettő is, de itt sincs név. Mind a kettő kiváló. László Bandi után nem hozhatok rossz bonvivánt. Azonkívül leszerződtek egy közkedvelt énekesnőt, de ennek se mondom meg a nevét. Ez se fix még.

— És mikor nyílik meg az aradi színház?

— Amihelyst lehet. Ugy hiszem, hogy pár nap múlva befejezem a szerződési tárgyalásokat és akkor egy héten belül megkezdem a szezon. Nem akarom látni, hogy a szí-

nészek tétlenül éljenek itt, kereset nélkül a városban. Egészen biztos, hogy ebben a hónapban megnyitom az aradi színházat. A temesvárirol egyelőre azt se tudom, én nyitom-e meg, vagy más?

Még néhány mondat és Szendrey direktor leül a törzsasztalhoz, ahol kíváncsivá ke-rekedett arcok, nevetnek minden oldalról feléje. Szendrey azonban egyelőre nem szól semmit, hanem mély elmerüléssel kanalazza kávéját, mintha ez volna most a legfontosabb dolog a világon. Pedig van ennél fontosabb is.

Erdélyi dr. cinkostársa Horváth Menyus volt?

A rejtélyes ember, akivel Erdélyi sokat tárgyalt. — A vizsgálóbíró helyszíni szemlét tart Millstadtban.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Erdélyi Béla dr. ügyével kapcsolatban nagy apparátussal folyik a nyomozás, amely állandóan újabb szenzációkkal szolgál. A rendőrség egyelőre megállapította Erdélyi harmadik büntársáról, Gerentsér Józsefről, hogy Riminiben fűrdőtítkár és a főkapitányság már táviratilag kérte a letartóztatását. Érdekes, hogy dr. Löwné megtövéllomásával kapcsolatban levél érkezett a rendőrséghez, amely közölte, hogy Löwnét utközben befolyásolták, hogy Erdélyi érdekében valljon. A rendőrség erre a körülményre is kiterjesztette a nyomozást. Kiderült az is, hogy Kur András borsodmegyei nagybirtokos, akinek a nevében Erdélyi egy váltót leszámítottatott, nem is ismeri Erdélyit, akinek az atyjával volt valamikor üz-

Különösen Szendrey számára. Eftimiu Victor, az erdélyi színházak felügyelője, ugyanis ma délután nyilatkozott kolozsvári tudósítónak és annak kijelentette, hogy a magasabb helyről jövő diszpozíciók szerint a váradi kerület a satmari és máramarosmegyei állomásokkal együtt Erdélyi Miklóssé, a temesvári színházat pedig végleg Szendrey Mihály kapja meg.

Eszerint a szervezkedés néhány nappal tovább fog tartani, mint ahogy azt a direktor jelezte, hisz most már több tagra van szükség, Szendrey pedig kiteheti az új táblát az irodájára: „az arad—temesvári színházak igazgatója”.

Ugy hisszük: úgy az aradi, mint a temesvári közönségnek csak előnye származik belőle.

Fóthy Ernő.

leti összeköttetésben.

Ma délutánra újabb szenzációs fordulat történt az ügyben. Egy vendéglős, akinél Erdélyi sokszor megfordult, azt a vallomást tette, hogy sokszor látta Erdélyit egy rejtélyes emberrel tárgyalni. Később egy fényképről ráismert az illetőre, aki azonos Horváth Menyussal, a Bécsben elfogott szélhámossal. A bejelentés alapján felmerült a gyanú, hogy Erdélyi is tagja volt a Horváth Menyus-féle bandának. A nyomozás ez irányban is megindult. Forgács Anna halála ügyében is jelentős fordulat történt, amennyiben a gráci jegyzőkönyvek alapján kiderült, hogy Forgács Anna beleiben nagymennyiségű veronált találtak. Valószínű, hogy a vizsgálóbíró ebben az ügyben helyszíni szemlét rendel el és Millstadtba utazik.

Exekválják a volt képviselőket és szenátorokat

A kormány visszaköveteli az előre felvett képviselői napidijakat.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) A pénzügyi közegek megkezdtek az Averescu-kormány által jogellenesen kintalt, előre felvett képviselői napidijak behajtását. Az egyenkint hatvanezer lejt kitevő

összeget havi ötezer lejes részletekben hajtják be a volt képviselőktől és a szenátoroktól. A végrehajtást szenvedettek között van Valeanu volt közlekedésügyi miniszter is.

Az oradeamarei Sfatul botránja.

Váratlan rovincsolás után kiutasították a vezetőséget a Sfatul helyiségéből, melyet lezártak. — Feljelentés a rovincsolók ellen.

(Oradea-Mare—Nagyvárad, szeptember 6.) Szenzációs ügy tartja izgalomban az oradeamarei kereskedőköröket. Szombaton délután a városba érkezett Thoma Dobrescu, a Sfatul Negustoresc bucaresti-i központjának a főtisztviselője, aki megérkezése után azonnal a Sfatul helyiségeibe hajtatott, ahol megkezdte a rovincsolást. A rovincsolás azzal a szenzációs eredménnyel végződött, hogy felszólította a Sfatul nagyváradi vezetőit, nyújtsák be azonnal lemondásukat a helyiséget azonnal hagyják el. A régi vezetőség tiltakozott ez ellen, mire a főtisztviselő az ügyészségre hajtatott, ahol feljelentést tett a Sfatul vezetői ellen, azon a címen, hogy szabálytalanul működtek és kérte az ügyészséget, zárassa le a helyiségeket. Este tíz órakor Petruc Ilie ügyész egy rendőrkapitánnyal lezáratta a helyiségeket, majd a lezárt ajtó elé fegyveres rendőrt állíttatott. Dobrescu az ügyek ideiglenes vitelével Alimanescu György volt hírlapíró, dobrudzsai alispánt bizta meg, aki vele együtt érkezett meg Oradeamarera.

Közben megérkezett az eddig távol volt Cristescu Sándor, az oradeai Sfatul vezetője,

aki az ügyészségre sietett és ott megtette a feljelentést a bucaresti-i megbízottak ellen azon a címen, hogy a hatóságok megkerüléssel nem volt joguk rovincsolást végezni. Értesülésünk szerint az ügy Negulescu Athanáz nyugalmazott ezredes nyilatkozatából indult ki, azzal, hogy az ezredes kijelentette, hogy nem vállalja a felelősséget a Sfatulban törté-nőkért. Ezzel kapcsolatban olyan hírek terjedtek el, hogy a nagyváradi Sfatul nem működik szabályosan és ezt követte a vizsgálát. Az ügyben természetesen széleskörű nyomozás folyik és számos tanút hallgattak ki a Sfatul vezetésére és működésére vonatkozólag.

Legszébb férfi:
RODOLPHO VALENTINO

Legbajosabb nő:
BANKI VILMA

Legjobb film:
A SEJK FIA.

K e t t ő s m ű s o r :

Villámcsapás Havasi komédia

dráma.

vígjáték.

Ma a Marosparti mozgószínházban.

M I R E K.

Itt az Ősz?!

Legjobb volna alkalmazkodni a sablonhoz és halk, finom zokogású rimket csendíteni arról, hogy nyirkos halászagok szorítják a mellet és bronzhárvadt levelek sercegnék végig az elhagyott park utain, amely negligált öregasszony ma már és elkertülk a fiatal párok is. Jó volna, de nonvaleur a vers, egyformán fázik tőle a szerkesztő, meg a m. t. publikum és tessék elhinni: ennél csak egy fölöslegesebb lim-lom és cafrang van most ezen a világon. Az a magyar író, vagy költő, aki megírja a szép sorokat, a verseket.

Igy hát inkább szürkén és talán stílusosan is, — hisz ólmos szürke az égbolt is — írunk valamit arról, hogy itt van ezuttal is kikerülhetetlenül és következetesen az ősz. De talán sosem volt ennek a megszokott megállapításnak szimbólikusabb jelentősége, mint épen mostanság. Valahogy csendes agónia jelei érezhetők mindenminen és a véres megvonaglások, mintha csak siettetnék a Véget, amely után, hogy mi jön: nem tudhatja senki sem. Bizonyos, hogy küzd még a roppant szervezet és néha egészségrózsákat színez az arcra a láz, de olyan szeptemberi sugárzás már ez és minden más is. Felettünk álló ismeretlen erők vaslogikája érvényesül, mi legfejlebb csak csodálkozásra tágult szemekkel bámuljuk a grandiózus játékokat. És mint máskor: előhalásszuk a szekrényből az übercihert, ónagsága pedig prémes selyemköpenyét és árvaul hagyjuk a városi nyarat, a kávéházi terraszt, felkeressük a régi pamlagot a sarokban, amely perszivógépektől mosolvgásra masszírozottan, megadással várja sorsát.

Szimbolum ide, szimbolum oda: azért a fényűzést mimelő csillárok alatt ép oly jól érvényesülnek a démonos nagyságák jól kikészített esti arcai, ép úgy biztatnak az u. n. hüvös mosolyok, cseng a nevetés, mint máskor, mintha nem is volna ősz, csak talán épen annyi a változás, hogy pár nap óta szalonzenekar játszik a kávéházakban. Mintha semmi sem történt volna. Vagy nagyon kis valami csupán. Annak pedig meg kellett történnie. Hiszen Rainer Maria Rilke is megírta a „Buch der Bilder“-ben:

„Herr, der Sommer war sehr gross“.

Fóthy Ernő.

— **Mihály király üdülése.** Bucurestiből jelentik: Mihály király tizenöt napig marad Mamaia-ban, miután az orvosok konstatálták, hogy a tengeri levegő nagyon jó hatással bír az uralkodó egészségi állapotára.

— **A belügyi államtitkár szabadságon.** Bucurestiből jelentik: Franasovici belügyminiszteri államtitkár két heti szabadságra ment.

— **A bolíviai indián forradalmat a szovjet pénzelté.** La Plataból jelentik: A bolíviai kormány több szenzációs iratot terjesztett a szenátus elé, amelyekből kitűnik, hogy az indián felkelést a szovjet pénzelté. A szenátus kihirdette Bolíviára az ostromállapotot és elhatározta, hogy felveszi a harcot a bolsevizmus ellen.

— **Betörés ellen biztosították a város pénztárát.** A város ma délben biztosítást kötött, amelyben betörés ellen biztosította a városi kasszát. A biztosítást igen érdekes előzmények után kötötték meg. Az utóbbi napokban állandóan nagy összegek voltak a városi kasszába és az illetékeseknek eszébe jutott, hogy mi történne, ha betörést kísérelnének meg a városi kassza ellen és azt kifosztanák. Utána néztek az ügynek és kiderült, hogy a városi kassza az utóbbi évtizedek alatt be sem volt betörés ellen biztosítva. A városháza ugyan erős őrizet alatt van, azonban a városvezetés mégis célszerűbbnek gondolta, ha minden eshetőség ellen védelmezi magát. A biztosítás ma déli érvénnyel életbe is lépett és most már nyugodtan alszanak az illetékesek, mert a városi kassza biztonságáért most már csak a biztosítónak fáj a feje.

A püspök orgiákat rendezett az oltár körül.

Mise — meztelen leányokkal. — Szenzációs bűnpör a varsói törvényszék előtt.

(Az Aradi Közlöny varsói tudósítójától.) Szenzációs, eddig még nem hallott bűnpör tárgyalását tüzték ma ki a varsói törvényszéken. A tárgyalás zárt ajtók mögött fog lefolyni. Az ügy fővádlottja a Mariannus szekta feje, dr. Kovalszki püspök. Ez a szekta még Corsac idejében alakult, amikor elnézték működését, azóta azonban a legszigorúbban üldözik. Kovalszki külön miséket celebrált, amelyekről rémmeseket mesélnek. Állítólag meztelen fiatal leányokat sorakoztatott az oltár köré és a leányok táncoltak és énekeltek. Utána a püs-

pök lakásán vad orgiákat rendeztek.

A leányok szülei azonban nem tették feljelentést, mert fanatikus hívei voltak a szektának és Kovalszki elhitette, hogy istenes céllé szolgálnak. A bűnpör abból robbant ki, hogy Kovalszki váltókra nagy összegeket csalt ki híveitől és a terminus elfövetelével nem fizetett, kifelelvte, hogy ezen a napon kellett volna elkövetkeznie a világ végének. Erre azután a hitelezők feljelentették. A tárgyaláson tömegesen hallgatják ki a tanúkat, akik között számos előkelő polgár van.

Aradi táncosnő a legsötétebb Afrikában.

Egy aradi kabarósillag érdekes vándorlása országokon és világrészekon keresztül.

(Arad, szeptember 6.) Komády Mici, a hortobágyi fűtenger partjáról, a debreceni Tócs-kertből indult el és kacskaringós pályája közben most Marokkó fővárosában tart állomást. Onnan kapott ma levelet tőle az Aradi Közlöny szerkesztősége. A csöpp Komády Mici a debreceni Solymossy-féle színiiskolának volt növendéke, de a háboru forrataga elragadta a magyar alföld fővárosából, hányta ide-oda, dobálta a fehér Oroszországtól a legsötétebb Afrikáig és minket különösen azért érdekel sorsa, mert a mult esztendőben Aradon is járt. Egy itteni kabaróban valami angol, vagy néger néven énekelt francia, angol, orosz, spanyol és néger nyelvű kuplékat. Erről a sok nyelven beszélő, apró kis nőről kevesen tudták, hogy magyar földön született.

Debrecenből a háboru elején Lembergbe került, majd a hadsereggel nyomult előre és következtek a kis délorszországi városok, majd egy hirtelen lendülettel — Varsó. Az első orosz forradalom már Péterváron találta. A kommunizmus alatt Moszkvában énekelte a szép melódiájú magyar nótákat. Ki tudja hogy, de egyszerre ismét Magyarországon termett. Nem sokáig maradt ott. Eljutott Törökországba, ahol már békében is töltött néhány hónapot: akkoriban a szultán, háremében volt le szerződve, táncával és énekeivel szórakoztatta a háremhölgyeket. Szóval megint Tö-

rökország, azután Kairó és Alexandria. Néhány hónap mulva elsajátítja az arab nyelvet és átmege Kisáziába, ahol arab városokban tűnik fel. Palesztinában zsidó dalokat énekel. Pénzt szed össze és visszajön. Aradon néhány hetet tölt, mint egzotikus táncos- és énekesnő. Visszamegy Debrecenbe, de nem tud otthon maradni. Ellenállhatatlanul vonzza magához az a sok ismeretlen, amit még nem látott. Előbb Olaszországot éneklé végig, Spanyolországból ismét Afrikába jut és egy délre induló hajóval elmegy Transvalba. Cape-Townba tölt heteket és most pedig Marokkóból küldi üdvözlét:

„Háromszázötven kilométeres autót után megérkezünk Fezbe. Rémitő hőség és piszok van itt. A kultúra, az hiszem alig fejlődött az utolsó három ezer esztendőben. Itt még látni hamisítatlan rabszolgákat, nem kell miattuk a moziba menni. Hála Istennek, társulatom csak tizenöt napig marad itt és azután megyünk Algériába, onnan a Malta szigetére utazom. Hogy hol fogom ezt a körutamat bevégezni, nem tudom. De még hátra van Kína, Japán, Amerikában sem voltam és Ausztráliát is meg akarom látogatni.“

Komády Mici alig volt tizenöt esztendő, amikor elindult, hogy lásson, hogy élje az igaz életet. De sietnie kell, mert az élet rövid és még nagyon sok dolgot akar látni és végigjárni a világban... (p. g.)

— **Elhalasztották az aradi elemi iskolák megnyitását.** Az aradi kir. tanfelügyelőség a következő közlését kérte tőlünk: A közoktatásügyi minisztérium 109391—1927. szám alatt elrendelte, hogy a közelmúltban fellépett gyermekparalízis-betegségekre való tekintettel az ország területén levő összes állami és nem állami elemi iskolákban a tanítás 1927. évi október hó 1-én, az óvodákban pedig 1927. október hó 15-én kezdődik.

— **Sulyos autószerencsétlenség Aradon.** Sulyos szerencsétlenség történt ma délelőtt Aradon, a Kálvin János-uccában. A Sárkány-féle autogarázs egyik tanulója egy őrizetlen pillanatban beosont a garázsba és anélkül, hogy valaki észrevette volna, az ottlévő egyik gépkocsival elindult. A fiu azonban nem igen értett az autóvezetéshez és a Kálvin-uccán kocsijával nekiment egy fának. Az autó teljesen összetört és a fiu pedig eszméletlenül, sulyos sérülésekkel terült el a földön. A közkórházba szállították, ahol sérüléseit bekötötték. A rendőrség még nem tudta kihallgatni a fiut, aki valószínűleg gyermekes csinyből lopta el az autót a garázsból.

— **Rehabilitált orvos-ezredes.** Craiováról jelentik: A cralovai katonai törvényszék öt napon át tartó izgalmas főtárgyalás után tegnap este 10 órakor hirdette ki ítéletét a katonaszabadtással, zsarolással és megvesztegetéssel vádolt dr. Pap Flavius volt sibiui (szébeni) orvos-ezredes bűnygyében. A katonai törvényszék a kihallgatott tanúk vallomásából csupán enyhébb hivatali mulasztásokat állapított meg és ezért Pap Flaviust az ellene emelt sulyos vádak alól felmentette. A felmentő ítélet általános meglepedést keltett, miután tudott dolog volt, hogy Pap ezredes-orvos csupán egy ellene indított katonabírárat áldozata.

— **Az aradulnoui (ujaradi) katolikus templom ünnepe.** Az aradulnoui (ujaradi) katolikus templom restaurálási munkálatai befejeződtek és a templom kitatarozva és újonnan kifestve, egész új épület benyomását kelti. Az ujaradi restaurált templomot szeptember hó 18-án szenteli fel Pacha Ágoston timisoarai (temesvári) püspök, nagy ünnepek közepe. Ekkor tartják meg az ujaradi bucsut (kírvájt) is. Erre a napra igen sokan érkeznek majd más községekből, sőt Aradról is Aradulnoura (Ujaradra), amelynek történetében kétségtelenül fontos dátumot fog jelenteni szeptember 18.

— **Gazdátlan kocsit talált az aradi rendőrség.** A Piata Cathedralin (Tököli-téren) posztoló rendőrőrszem ma hajnalban egy lassan ballagó kocsit talált, amelyet két ló húzott. A kocsi üres volt, gazdája, vagy kocsisa titokzatos módon eltűnt. Rasca Péter rendőr a lovakat és kocsit a központi rendőrségre vitte, ahol megindították a nyomozást a rejtélyes ügyben. Nem lehetetlen, hogy a kocsis valamelyik korcsmában mulatott az éjszaka és a korcsma előtt hagyott lovak meg szépen elindultak, azonban azt sem tartják kizártnak, hogy a kocsi és lovak gazdája bűnös kezek áldozata lett.

RODOLPHO VALENTINO

kettős szerepet játszik a

SEJK FIA

cimű nagyszabású keleti filmben

— **Letartóztatott averescanus képviselő.** Bucurestiből jelentik: Stan Popescu Averescu-párti képviselőt tegnap letartóztatták Magurel községben, különböző visszaélések miatt.

— Feljelentés a chisinaui volt polgármester ellen. Bucurestiből jelentik: German Pan-
ea chisinaui polgármester bűnvádi feljelentést
tett az ügyészségen a legutóbb lemondott
Averescu-párti polgármester bűnös gaz-
dálkodásai miatt.

— Egy örült rendőr rémtette. Casselből
jelentik: Niedervoelrichben Klaus Henrik volt
rendőr tömeges mézszárlást rendezett. Először
puskatussal nagyanyját vágta fejbe, majd a
gyilkosság elkövetése után bezárkózott szobá-
jába. A szomszédok értesítették az ügyről a
csendőrséget. Klaus azonban lelőtte az egyik
elfogatására kiküldött csendőrt, mire a casseli
csendőrség vonult ki ellene. Ekkor Klaus el-
torlaszolta magát és így lövöldözött, amíg
páncélos autón vonultak ki ellene és legázol-
ták a barrikádot. Klaus a pincébe menekült,
ahonnan tovább lövöldözött és egy kapitányt
és öt rendőrt megsebesített. A kényszerhely-
zetben lévő rendőrök végül kézigránát dob-
tak a pincébe, amely darabokra szaggatta
Klaust.

— Diszkvalifikált rekordhamisító. Páris-
ból jelentik: Megirtuk, hogy az aeroszövetség
feljelentést tett Callis pilóta ellen, aki hamisít-
ott mérőeszközök segítségével állított fel új
magassági rekordot. A szövetség rekordhamisít-
ásért ma megsemmisítette a rekordot és a
pilótát egész életére diszkvalifikálta.

— Befejeződött a vizsgálat a Monitorul
Oficial-panama ügyében. Bucurestiből jelentik:
A Monitorul Oficial-nál elkövetett nagy szen-
zációt keltett nagyarányú sikkasztások ügyé-
ben a mai nappal befejezték a hivatalos lap
pénztárainak leltározását. A már közölt meg-
állapításokon kívül újabb visszaéléseket s hiá-
nyokat nem fedeztek fel, de a szombati nap
folyamán ismét újabb írott bizonyítékok ke-
rültek a vizsgálóbíró birtokába, amelyek sze-
rint Tomescu közvetlenül öngyilkossága előtt
való napon tíz éves előfizetés díját vágta zseb-
re, anélkül, hogy az előfizetéseket hivatalosan
elkönyveltette volna. Enescu vizsgálóbíró, aki
friss energilával vezeti a roppant súlyos vizs-
gálatot, ma az iratok ismételt áttanulmányo-
zását kezdte meg s így előreláthatólag három-
négy napig semmi újabb fordulat nem áll elő az
ügyben. — A tegnapi napon még több újabb
tanut hallgattak ki, akik azonban lényegtelen
vallomást tettek. A nagyarányú bűnügy mai
állásának legérdekesebb része, hogy a belügy-
minisztérium hivatalosan megcáfolta azokat a
napisajtóban elterjedt híreket, mintha Falcoia-
nu vezérigazgató fizetését több hónapra előre
felvette volna. Tegnapi különben újabb házku-
tatást tartott a vizsgálóbíró a Monitorul Ofi-
cial panamája ügyében. A házkutatást Jonescu
Victor aligazgató villájában tartották, amely
villa Tomescu telkén épült és amelybe hatmil-
liót fektetett be az aligazgató. A házkutatás
alkalmával fontos okiratokat találtak, amelye-
ket lefoglaltak. Nagy feltűnést keltett, hogy a
rendőrség átkutatta a Mont Blank-gyárat is,
amelynek Tomescu egyik főrésztvényese volt.
A gyár egész irattárát lefoglalták.

— H. Sziklay Gizli táncművész klasszikus,
balettánc és torna kurzusai tanítását szeptem-
ber 15-én megkezdi. Strada Cercetasilor
(Szent Pál-ucca) 7.

— Könyvtárt, festményt, hegedűt vesz
Kerpel.

— Rendőri hírek. Bun Péter aradi lakos
feljelentést tett a rendőrségen, hogy A. M.
nevű fiatal leány lakásába behatolt és onnan
négyezer lej készpénzt és nagy értékű ruha-
neműt lopott el. A rendőrség megindította a
nyomozást. — Beregszászy Lászlóné Strada
Bucur (Eötvös-ucca) 18. számú ház lakója ma
feljelentést tett az aradi államrendőrségen,
hogy arany karkötőjét ellopták. — Az aradi
államrendőrség ma letartóztatta Bucilla János
többszörösen büntetett egyént, akit a lugoji
(lugosi) csendőrség hónapok óta köröz. A le-
tartóztatott embert megfelelő fedezettel Lu-
gojra (Lugosra) szállították.

LEGUJABB.

Nagy anarchista összeesküvést lepleztek le Amerikában.

Newyorkból kábelezik: Brooklynban
nagy anarchista összeesküvést fedeztek fel,
amelyre a törvényszék ellen hétfőn elköve-
tett bombamerénylet vezetett rá a hatóságok-
kat. A rendőrség ráakadt az anarchisták tit-
kos rejtékhelyére, közülük sokat letartóztá-

tott, azonkívül pedig sok pokolgépet és nagy-
mennyiségű dinamitot és ekrazitot foglalt le.
Megtalálták több pályaudvar tervrajzát, ame-
lyek ellen bombamerényleteket akartak elkö-
vetni az anarchistáktól.

Óriási sikkasztás a jugoszláv belügyminisztériumban.

(Az Aradi Közlöny belgrádi tudósítójának
éjjeli távirata.) A vizsgálóbíró rendeletére ma
letartóztatták a jugoszláv belügyminisztérium
pénztárosát, Stetics Simont, akit 1.645.000 di-
nár elsikkasztásával vádolnak. Stetics beis-
merte, hogy a pénzt kivette a pénztárból, de
arra hivatkozik, hogy az akkori miniszter uta-
sítására tette, akinek a pénzt rendelkezésére
is bocsátotta. A pénztáros felmutatta a vizs-

gálóbíróknak amaz írásbeli utasítások fénykép-
másolatait, amelyek az összeg hovaforrásá-
ról intézkednek. Stetics kijelentette, hogy ere-
deti iratokat most nem mutat fel, mert azokat
ellophatják, vagy megsemmisíthetik, a főtár-
gyaláson azonban, ha kell, fel fogja mutatni az
eredeti okmányokat is. Politikai körökben a
letartóztatás óriási feltűnést keltett.

Ől-e a villamos-szék?

Egy dán író hallandó kivégeztetni magát, hogy a
tudósok eldöntsék ezt a problémát.

Kopenhágából jelentik: Az utóbbi időben a
sajtóban heves vita folyik arról, hogy a
villamos-szék azonnal megöli-e a halálraítéltet,
vagy sem. Több ismert kopenhágai orvos kijelen-
tette, hogy a villamos-szék nem öli meg az elítéltet,
akit élve temetnek el voltaképpen.

A cikk az angol és amerikai sajtóban nagy
feltűnést keltett. Torkild dán író most azzal a
szenzációs bejelentéssel állt elő, hogy saját magát
rendelkezésre bocsátja a tudományos kutatásnak és
hallandó bármikor kivégeztetni magát a villamos-
széken, hogy a tudósok eldönthessék, ől-e a vil-
lamos-szék, vagy sem. Az ajánlatot azzal a kikö-
téssel tette meg, hogy a kivégzésnek a legteljesebb
nyilvánosság előtt kell megtörténnie.

Timisoarán

letartóztattak egy aradi ügynököt.

Három éve országosan körözték Friedmann
Andort. — Az ügynökség nyomában szabad-
lábra helyezte az ügynököt, most országos körözést
kezdett fellelteni.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.)
A timisoarai (temesvári) rendőrség tegnap
reggel a timisoarai (temesvári) törvényszék
országos körözése alapján letartóztatta
Friedmann Andort, az ismertnevű aradi
ügynököt, aki jelenleg a timisoarai (temesvári)
Luna-parki Meister-vendéglő vezetője. Fried-
mann Andor először 1919-ben tünt fel Timi-
soarán (Temesváron), amikor megszerezte a
Ferdinand-szálló bérletét és azt nyereséggel
egy nap múlva eladta Beck Manó clujli (ko-
lozsvári) lakosnak. Ugyanakkor felajánlott
egy csomó butort Bergmann Adolf szállodás-
nak és Winkler Ottó igazgatónak. Az előbbi
száznegyvenezer, a másik hatvanezer lejért
vásárolt tőle butort. Azonban ugyanakkor eze-
ket a butorokat elzálogosította. Ezek látva,
hogy Friedmann félrevezette őket, feljelentést
tettek ellene. A törvényszék ebben az ügyben
többször tüzött ki tárgyalást, de azon Fried-
mann sohasem jelent meg. 1924-ben azután a
törvényszék rendeletére körözést adtak ki
Friedmann ellen, aki azóta Máramarosszige-
ten, Kolozsvárott és Aradon tartózkodott,
majd ez év tavaszán Temesvárra jött és a
Luna-parkban átvette a Meister-féle vendéglő
vezetését. Miután azonban a körözési iratok
nem voltak itt, a rendőrség nem tudott ellene
eljárni. Mihailescu rendőrigazgató kinyomoz-
ta, hogy az iratok vándorlásukban Aradra ke-
rültek és Aradról telefonon átkérte azokat. A
körözési iratok birtokában most a rendőrség
foganatosította Friedmann letartóztatását, akit
átszállítottak az ügyészségi fogházba. Az
ügyészség a délután folyamán azonban Fried-

mann Andort szabadon bocsátotta, mert ügy-
védje által a feljelentőkkel egyezkedést tár-
gyalásokat kezdett és az azok által követelt
összegek erejéig garanciát is nyújtott.

Kinos affér a Schultze-tárgyaláson

A clujli törvényszék ügyésze és Giurgiu védő heves
összeszólalkozása.

Ismeretes az a szenzációs bűnügy, amely a clujli
törvényszék előtt folyik Schultze és Michnajewszky
vádoltak ellen, akik Cluj városát akarták nagyobb
összeg erejéig megkárosítani és magánosok terhé-
re is számos szélhámosságot követtek el. A bűnügy
mai tárgyalásán kinos affér játszódott le az ügyész
és Giurgiu János dr. védő között.

A Schultze—Michnajewszky-pör mai tárgya-
lásán a vád- és védőbeszédre került a sor. Ami-
kor a beszédek elhangzottak, Filipescu bíró azt
kérdte Schultzétől:

— Mikor vesztette el a Darmstädter Bank
igazgatói állását?

Giurgiu János dr. védő erre indulatosan fel-
pattant és azt kiabálta a bírónak:

— Szomorú, hogy ön oly sok napi tárgyalás
után mégsem ismeri a tárgyalás anyagát.

Filipescu bíró felugrott és arra kérte az elnö-
köt, hogy azonnal függessze fel a tárgyalást, az
inzultus miatt vegyen feljegyzőkönyvet és miután
Clujon hadiállapot uralkodik, az ügyvédet azonnal
tartóztassa le és szállítsa át a hadbírószákhoz.

A tárgyalás elnöke fel is függesztette a tár-
gyalást és elrendelte a jegyzőkönyv felvételét.

Ebben az ügyben az ítéletet különben 13-án
déli tizenkét órakor hirdetik ki.

Legszébb férfi: **RODOLPHO VALENTINO**
Legbájosabb nő: **BÁNKI VILMA**
Legjobb film: **A SEJK FIA.**

— Megtérül a craiovai hadosztály kára.
Craiovából jelentik: A második hadosztály in-
tendaturájánál felfedezett sikkasztások ügyé-
ben megindult vizsgálat a mai napra jórészen
befejezést nyert. A bűnös tisztek lefoglalt va-
gyonából mintegy három és félmillió megtérül
a kincstár kárából, amely ilyenformán csak
alig tízmillióra apad. A lefoglalt vagyonok
nagy része a közben öngyilkos lett Manea kapi-
tányé, aki még augusztus elején is egy kisebb
birtokot vásárolt az elsikkasztott kincstári
pénzekből. Érdekes különben, hogy ma megje-
lent a craiovai katonai ügyészségen Borceanu
őrnagy megbízottja, aki a hiányokból az őrnagyra
eső részt, 200.000 lejt letétbe helye-
zett, amelynek következtében az ismeretlen
helyen tartózkodó őrnagy ellen kiadott körö-
zést visszavonták.

Biró Lajos visszajött Amerikából.

A kiváló magyar író sokat dolgozott, sok pénzt is keresett az Ujvilágban, de most visszajött hazájába, hogy elbujjon egy magyar kurián és hosszú regényeket írjon,

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Biró Lajos az Aradon is igen jól ismert kiváló magyar író hat évi távollét után, tegnap Budapestre érkezett és az újságíróknak többek között ezeket mondta:

— Eppen a legjobb pillanatban érkeztem Amerikába. Az amerikai film fejlődésében eljutott egy olyan stádiumba, amikor a film urai megéreztek, hogy vérbeli írók kellene, akik a film meséjét írják. Egy olyan tendencia, egy olyan áramlat öntötte el a filmvilágot, amely azt akarja, hogy az egész produkció centrumába az író álljon, holt eddig általános volt az a meggyőződés, hogy a filmprodukciónak a főszereplője — a rendező. Ezelőtt nem is törődtek azzal, hogy ki írta a film szövegét: mindennek központjában a rendező állt. Ma már annyira mentek, hogy azt mondják, hogy egy jó filmkéziratot egy huszadrangú rendező is meg tud csinálni.

Önmagáról ezeket mondta:

— Szinte zavarban voltam, olyan kedvesen fogadott mindenki, a rendezők, a filmszínészek, az igazgatók, a Paramountnál. Ez a legnagyobb amerikai vállalat. Rögtön munkába álltam. Egy hét után már egyéves szerződéssel kínáltak meg, lényegesen jobb feltételekkel. Az első időben résztvettem a tanácskozáson, melyen azt vitattuk meg, milyen legyen a film? Hihetetlen, mennyi fáradság, küzdelem, vita előzi meg egy film megkezdését. Azután írtam egy szcenáriumot: Barbed wire (Drótsövény) címmel. A film a háboru

ideje alatt játszik. Francia fogolytáborban él egy német fiú, aki beleszeret egy francia leányba. Ez a leány Pola Negri. Mikor kijött Jannings, vele kellett dolgoznom. Heteken át tanácskoztunk, milyen szerepet kellene játszania Janningsnak. Kétségbeesett tanácskozások voltak ezek. Végre egy orosz magasrangú tiszt figurájában megtaláltuk az igazi Jannings-szerepet. A figurában kifejelesztettük a mesét. A film címe: Victory. Még itt nem játszották, de Amerikában ez a film megpecsételte Jannings sorsát, olyan nagy sikere volt.

— Az embernek Amerikában szó nélkül oda kell ülni az automobil kormánykerékéhez — és szerintem ez az európai ember átalakulásának legelső stádiuma. Ott kell ülni a kormánykerékénél, autóbilét kell vezetni, ez döntő változást jelent az ember életében. Világnézetileg is megváltozik. Néhány nap múlva én is beláttam, nem lehet autóbilét nélkül élni. Szóval, autót vásároltam és magam ültem a kormánykerékénél. Hat kilométernyire volt lakásom a studiótól, sokat dolgoztam és jól éreztem magam kint. De a feleségem és két leányom valahogy olyan dühösen szerelmesek voltak mindenbe ami magyar, irodalomba, művészetbe, hogy végül is kénytelen voltam hazajönni. Nem bántam meg, hogy kint voltam, sokat dolgoztam, de viszont megfizettek érte. És most talán elérem majd a célom, amelyhez egy életen át mellékutakon igyekeztem: elbujok vidékre és egy magyar kurián hosszú-hosszu regényeket írok.

Megszámlálják a temetők csöndes lakóit.

A belügyminisztériumban nem tudnak arról, hogy új népszámlálás lesz és az sem igaz, hogy a husvétii népszámlálás husz millióba került. Miért nem hozzák még nyilvánosságra a népszámlálási adatokat? A temetőben fekvő halottak számával ellenőrzik a népszámlálás helyességét.

(Az Aradi Közlöny bucuresti munkatársának telefonjelentése.) Jonescu, a belügyminisztérium vezérigazgatója, aki a husvétii népszámlálási kampányt vezette, csak néhány nap előtt érkezett vissza szabadságáról és így csak most értesült arról, hogy távolléte alatt a Cuvantul című bucuresti-i lap azt a hirt közölte, hogy a husvétii népszámlálás teljesen elhibázott volt és a kormány egy újabb népszámlálást készít elő. Bucuresti munkatársunk ma felkereste Jonescu vezérigazgatót, aki az alábbiakban cáfolta meg a Cuvantul című lap híreit:

— Mindenekelőtt kijelentem, hogy a kormánynak egyáltalában nincs szándéka egy újabb népszámlálási akciót lebonyolítani, egészen felesleges is volna ez, hiszen ma még minden lezárt a népszámlálási adatok összegezése és senki sem tudja megmondani, hogy az eredmény hibás-e vagy sem. Azt is meg kell cáfolnom, hogy a múlt népszámlálás husz millióba került volna, öt millió lej volt előirányozva az ötmillió darab családi lap és az egyéb költségekre. Az bizonyos, hogy az eredmény összegezése egy kissé várat magára, azonban ennek az az oka, hogy sok megyétől hibásan és rendszertelenül kaptuk meg az adatokat.

Az ügyes szatmárlak mintaszerű népszámlálása.

— Ha minden megyéből úgy kaptuk volna meg az adatokat, mint a szatmáriaktól, akkor már bizonyos, hogy közöhhettük is volna az eredményt. A szatmáriak olyan szépen dolgoztak, hogy valóságos mintakép a beküldött két vastag kötet arra, hogyan kell feldolgozni az ilyen adatokat. Pontosan uccák szerint van lefektetve az összegezés s én innen az irodából, a beküldött adatok alapján pontosan meg tudom mondani, hogy Szatmáron bármelyik háznál hányan laknak és kik az illetők. Sajnos, a többi megyék már nem dolgoztak ilyen pontosan és ezért huzódik a végső eredmény nyilvánosságra hozatala.

Hogyan dolgozik az ellenőrző bizottság.

— Aztán meg ne tessék azt sem elfelejteni, hogy a beküldött adatokat nekünk minden szempontból le kell kontrollálnunk. A belügy-

minisztériumban egy külön kontroll-bizottság dolgozik a beküldött adatok ellenőrzésén. Kétségtelenül megnehezíti a tudományos ellenőrzés munkáját az a tény, hogy a háboru után olyan hatalmas népességi eltolódások voltak, amit békében szinte el sem tudtak volna képzelni azok, akik a népszámlálási egyenleteket valaha lefektették. Mert hiszen a népszámlálás szinte egy tudomány-ággá nőtte ki magát. A sok évtizedes tapasztalat megmutatta, hogy a népesség szaporodása szigorúan azonos, szinte matematikai pontossággal történt. A békeidőben majdnem teljes pontossággal meg lehetett állapítani bármikor a népesség számát a különböző adatok alapján, anélkül, hogy egy újabb népszámlálást kellett volna végrehajtani. Ez egy olyan letagadhatatlanul pontos adat, amelyben nem csalatkozhatunk, mert épen úgy, ahogy a bankba betett összeg meghatározott idő alatt egy bizonyos kamatot hoz, úgy az egy év alatt elhaltak számából biztos következtetést lehet levonni a népesség számárányára is.

Miért nem lesz új népszámlálás.

A Mihai Voda-uccában egy külön épületben dolgozzuk fel a beküldött ötmillió darab népszámlálási lapot, négyszáz ládában érkezett ez a rengeteg lap hozzánk és a beérkezés óta dolgozunk azon, hogy elkészüljünk ezzel a hatalmas munkával. Minden valószínűség szerint e hó végére már közé is tehetjük az adatokat. A fenti nyilatkozathoz a magunk részéről

URANIABAN

7-én CSEMPÉSZEK Szerdán

pénzarisztokrata leánynak kalandja 7 felv.
Főszereplők:
Lois Wilson és Raymond M. C. Kee

Kettős műsor

Légy a feleségem

mulattató vigjáték 7 felvonásban.
Főszereplők:
Florence Vidor és Edward Horton.

Előadások kezdete 5, 7 és 10-kor

ERZSÉBET MOZGO.

Ma d. u. 7/8 és este 9 órakor

Marcsa katonája.

A hasonló mű operette után. Gyönyörű rendezésű filmszálló. Főszerep: Harry Liedtke és Xenie Desai

Jön! **BEN-HUR**, világfilm. Jön!

Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

a következőket jegyezzük meg: A liberális kormányban a hivatalba lépése után tényleg meg volt az a hajlandóság, hogy a népszámlálással is dezavualja az előbbi kormányt. Tudomásunk szerint az összegezési munkálatokat hetekre leállították és ezen idő alatt egy szakbírálatnak vetették alá az eddigi munkálatokat. És az eredmény az volt, hogy sürgősen elrendelték a munka további folytatását. — Ugyanis a husvétii népszámlálás az origina etnica rovat után olyan kedvezőtlen helyzetbe hozza a kisebbségeket, hogy még a liberális kormány is meg lehet elégedve az eredménnyel. És így semmi ok sem volt arra, hogy ezt a „hazafias” munkát a kormány elgáncsolja.
Farkas Aladár.

Pesti kabaréművész tragikomikus kalandja.

Különös incidens egy budapesti kabaréelőadáson. — „Maga az uraság, akivel legutóbb találkoztam a Lipótmezőn.”

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Gonda Ernő ismert budapesti kabarékomikusnak van egy nézőtéri száma, amellyel estéről-estére nagy sikert arat. Tegnap este is így történt. Gonda Ernő kiállt a színpadra és kezdte a refrént énekelni, egy pillanatra körülnézett a publikum között, azután rámutatott az egyik mosolyogva figyelő urra:

— „Ugy-e, hogy maga az uraság, akivel legutóbb találkoztam a Lipótmezőn.”

A közönség kuncogva nézett az aposztrofált urra, aki ebben a pillanatban halálsápadt lett, felugrott a helyéről és két lépéssel a pódiumon termett. Es mielőtt a szerencsétlen Gonda Ernő komikus megérthette volna, hogy mi történik — elkapta a Gonda nyakát, jobbról-balról arculütötte és izgatottan, magából kikeltnen rázni, dögönyözni kezdte a megrémült komikust. A komikus sikoltott, segítségért kiabált. Az emberek felugráltak. Öten-hatan rohantak a pódiumra és próbálták kiszabadítani Gonda Ernőt a megdühödött ember kezéből, aki magából kikeltnen kiáltotta:

— Mégis csak disznóság, hogy az ember harminc évvel ezelőtti ügyét idehozzák egy ilyen nagy közönség elé!

Valahogy sikerült lecsillapítani a magából kikelt embert. Letépett gallérral, összegyűrt, összeszagotott ruhában ott állt megdöbbenve Gonda Ernő és csak most látta, hogy a nézőtéri szám véletlenségből milyen tragédiát okozott. Egy olyan emberre mutatott rá száz ember közül, aki valóban a Lipótmezőn volt és az izgatott néző azt hitte, hogy most az ő egykori tragédiáját figurázzák ki itt a közönség előtt.

APOLLOBAN

MA, SZERDAN PREMIER!

ADOLPH MENJOU val

Váljunk el. Vigjáték 7 felv.

Ezt megelőzik:

SCHMUSOLINI LOVERSENYEN és

Arnyékból a napfényre
Előadások 5, 7 és 10-kor
Méréselt helyárak!

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura Prefectura Judetului.

KÖZGAZDASÁG.

Tüzzel-vassal működik az adóprés

November 15-ig be akarják hajtani az összes adóhátralékokat.

(Arad, szept. 6.) A választások idejére adott adófelvételi haladék lejárt, valamint a termés betakarítása után a pénzügyminisztérium elérkezettnek látta az időt az adóhátralékok behajtására. Erre vonatkozólag az egyes pénzügyigazgatóságok most szigorú körrendeletet kaptak. Külön utasítást kaptak a hátralé-

kos adó könyörtelen behajtására a pénzügyi felügyelők is, akik utasították a fenhatóságuk alá tartozó kincstári közegeket, hogy legkésőbb november 15-ig nemcsak az összes adóhátralékokat, hanem az ennek az évnél utolsó negyedére esedékes adót is be kell hajtani.

keben kell egy közös táborba tömörülnie, mert csak közös erővel lehet megvédeni a harcot egy jobb megélhetés eléréseért. Ezt a tömörülést célzó akciónak pedig a szeptember 20-iki megvénkénti ünnepi díszülés lesz az erőpróbája s ezért minden nyugdíjasnak különös érdeke, hogy azon résztvegyen. Az ülés ugyanis határozatot hoz annak a tekintetében is, hogy a szenátus és a kamara párt-soraiban helyet foglaló nyugdíjas-társaik minden rendelkezésükre álló eszközzel hassanak oda, hogy a kormány a lehető legrövidebb időn belül alkossa meg a nyugdíjak egyesítéséről és egyszersmind a nyugdíjak felemeléséről szóló régen beígért törvényt.

Zürichben 3.18.50, Párisban 15.80 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 6.) Kifizetések: Berlin 39.10, Amsterdam 65.90, Newyork 164.25, London 798, Páris 6.44, Milano 8.99, Prága 4.87.50, Budapest 28.65, Belgrád 2.89, Bécs 23.15, Zürich 31.65. — Árú: Márka 39, dollár 162, angol font 795, francia frank 6.50, lira 9.10, cseh korona 4.85, pengő 28.65, dinár 2.85, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31.50. — Pénz: Márka 38.50, dollár 161, angol font 785, francia frank 6.30, olasz lira 8.50, cseh korona 4.75, pengő 28.35, dinár 2.75, osztrák schilling 22.90, svájci frank 31.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Szept. hó 6.) Kifizetések: Páris 6.40, Berlin 38.90, London 794, Newyork 163, Milano 8.87, Zürich 31.55, Prága 4.85, Bécs 23.05. — Valuták: Napoleon 653, márka 38.75, leva 1.24, török lira 0.82, angol font 791, francia frank 6.40, svájci frank 31.45, olasz lira 9.10, drachma 2.10, dinár 2.92, dollár 161.75, lengyel zloty 18.50, osztrák schilling 23.40, pengő 29, cseh korona 4.88.

Zürichi tőzsdenyitás. (Szeptember hó 6.) Berlin 123.35, Amsterdam 207.82.50, Newyork 518.70, London 2521.12.50, Páris 20.23, Milano 28.12.50, Prága 15.37, Budapest 90.77.50, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.2.0, Varsó 58, Bécs 73.10.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember hó 6.) Berlin 123.35, Amsterdam 207.82.50, Newyork 518.62.50, London 2521, Páris 20.36, Milano 28.13, Prága 15.36, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.1.8.5.0, Varsó 58, Bécs 73.10.

= Az aradi kereskedelmi és iparkamara fellívása. Az aradi kereskedelmi és iparkamara ismételten fellívja az összes ipari és kereskedelmi vállalatokat, hogy a vámtarifa módosításával kapcsolatban összes kívánságaikat — amennyiben ezideig még nem jelentették volna be — sürgősen közölik a kamarával. A vámtarifa küszöbön álló revíziója valószínűleg olyan lesz, hogy hosszabb időre és állandóbb jelleggel szabályozza majd a vámkerdeket, így tehát minden ipari és kereskedelmi vállalatnak nagy érdeke, hogy kívánságai ennél a revízióval figyelembe vétessenek. Az aradi kamara akciót kezdeményezett, hogy Brassóban gyűljenek össze az összes erdélyi s a nagyobb regáti kamarák képviselői és itt közös memorandumban dolgozzák ki a vámtarifa módosításával kapcsolatos összes kívánságokat. Ezen az értekezleten részt fognak venni az összes kamarai szenátorok, továbbá a kamarák szövetségének azon delegátusai, akiknek tagjai a vámrevíziót végző bizottságnak és így módjukban lesz a Brasovban kifejezett kívánságokat a vámtarifa tárgyalásai alkalmával közvetlenül kifejeíteni és azok teljesítése érdekében sikra szállani.

Rádió-műsor.

Szerda, szeptember 7. Wien—Grác. 20. Operaelőadás. — Stuttgart. 21.30. Hangverseny. — Róma. 21.10. Operatársulatok. — Prága. 20.10. Énekhangverseny. 21.30. Zongorahangverseny. — Pozsony. 18. Hangverseny. — Nápoly. 21. Operatársulatok. — München. 19. A Max—Kreus trió hangversenye. — Milano. 20.45. Opera előadás. — Leipzig. 21. Zenekari hangverseny. — Frank

furt a. M. 16.30. A házzenekar hangversenye. — Boroszló. 16.30. Csajkovszky—Reger délután. — Berlin. 20. Zenekari hangverseny. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hitek, közgazdaság. 18. Az Opera kamarazenekarának hangversenye. 20. Műsoros est. 21.30. Cigányzene.

Két év múlva

kezdődik az aradi Neptun ujjáépítése
Aradváros vezetőségének nagy tervvel vannak az aradi Marosfürdővel.

(Arad, szeptember 6.) Beszámoltunk mai számunkban arról, hogy a város az új költségvetés elkészítésénél a Neptun-fürdő átépítését tervezi. A hír nagy és általános meglepedést keltett az aradi közönség körében, miután már néhány év óta hangoztatjuk, hogy a jelenlegi fürdő sem az esztétikai, sem az egészségügyi követelményeknek nem felel meg. A fürdő átalakítása pedig a városnak semmi különös áldozatába nem kerül, hiszen az idei fürdőszézon végeztével is körülbelül egy millió lej nyereséget könyvelhet el a város. Ha tehát a város vezetősége nem tesz egyebet, mint hogy néhány éven keresztül a tiszta nyereséget feltétlenül be a Neptun-fürdőbe, rövidesen eiegans, Aradvárosához méltó fürdőt kapunk. Az eddigi számítások szerint ebben a szezonban 1 millió 3—400.000 lej bevétele volt a Neptun-fürdőnek, míg ezzel szemben a kiadásai nem haladták túl a 4—500.000 lejt. A városi mérnöki hivatal a jövő évi költségvetésébe is tekintélyes összeget vesz fel a fürdő átépítésére. Egyelőre a jövő évre 3—4 millió lejt vesznek fel, amiből átépítik a kabinokat és a legszükségesebb javításokat eszközlik a fürdőn. A végleges átalakítás 6—7 millió lejt emésztené fel és erre csak 1929-ben kerülhet a sor. A városi mérnöki hivatal azonban elég pesszimistikusan veszi a felvételt 3—4 millió lejt, miután a pénzügyi szolgálat ezekből az összegekből minden évben legalább a felét törli. Az idén azonban remélhető, hogy a pénzügyi szolgálat is belátja az ujjáépítés fontosságát és ha törlések válnának is szükségessé, azokat más tételnél fogja eszközölni, hogy Arad közönsége a jövő szezonra mégis rendezett fürdőt kapjon, amit olyan hosszú éveken keresztül nélkülözött.

Szeptember 20. nyugdíjasnap

Érdekes akciót indított meg Aradváros volt város-gazdája.

(Arad, szeptember 6.) Érdekes akciót kezdett az Aradon lakó Bugariu Constantin volt város-gazda, nyugalmazott őrnagy-hadbiztos. Bugariu ma felhívást bocsájított ki az összes romániai nyugdíjasokhoz, amelyben felszólítja őket, hogy szeptember 20-án délelőtt üljenek össze az egyes megyei prefekturák dísztermében. Ez a nap ilyenformán a román nyugdíjasok rendkívüli ünnepnapja lenne, amelynek keretében nyilváníthatják hódoltságukat a régensséggel, bizalmukat a kormányval szemben, ahonnan minden jóindulatot és segítséget várnak. Volna azonban ennek a nyugdíjasnapnak még egy másik, rendkívül fontos célja és pedig a megengedett keretek között, az alapszabályok alapján egy táborba való országos tömörülés és ezen belül a nyugdíjasok fogyasztást szövetkezetének létrehozása. A felhívás hangsúlyozottan kiemeli, hogy rangra és nemzetiségre való tekintet nélkül minden nyugdíjasnak a saját érde-

Művészet.

* Nyári színház heti műsora: Szerda, csütörtök: Boross—Kökény-társulat vendégjátéka. Szombat: Tosca (Sugár, Lévy, Róna vendégfellépte). Vasárnap: Pillangó kisasszony (Sugár, Lévy, Róna vendégjátéka).

* Budapesti színházak műsora. Budapestről jelentik: A pesti színházak műsora e héten a következő: Vigaszínház: Szerda, péntek, szombat, vasárnap: Az Edenkert, csütörtök este és vasárnap délután: A Noszty-fiú esete Tóth Marival. — Magyar színház. Egész héten minden este: Oroszország. — Király színház. Egész héten minden este: A legkisebbik Horváth-lány. Vasárnap délután: Repülj Fecském. — Városi színház. Egész héten minden este: Borcsa Amerikában (Fedák Sári felléptével.) Csütörtök délután: Piroška és a farkas (Gyer mekoldadás.) Vasárnap délután: Tosca. — Belvárosi színház. Csütörtök, szombat, vasárnap délután: Az ügyvéd és a férje. Szerda, péntek, vasárnap este: János bácsi színházát vesz. — Fővárosi operett színház. Péntek: Broadway (először.) Szombat, vasárnap: Broadway. — Budai színház. Szerda: Legénybucsi, kedd, csütörtök: Elnémult harangok. Péntek: Marinka, a táncosnő (Petrás Sári felléptével.) Szombat: Marinka, a táncosnő. Vasárnap délután: A doktor ur (Rátkai Márton felléptével), este: Marinka, a táncosnő. — Andrássy uti színház. Egész héten minden este és vasárnap délután: Inspekció, Jönnek a magyarok, Oroszország a kabaréban, Szerenád, Igazgató ur! Az előkező idegen tréfák, magánszámok.

* Operaelőadások az aradi nyári színházban. Sugár Frigyes, a berlini Staatsoper tenoristája, Lévy Ilonka, a cluji színház drámai szopránjának és Róna Dezső baritonistának együttes fellépte művészi eseményé avatják a szombat és vasárnap esti Tosca és Pillangó-kisasszony előadásokat. E nagyszerű művész-hármasból Sugár Frigyes e hó végével kiválik, mert szerződési kötelezettségei Németországba szöktetik. Tekintettel a nyári színház férő-képességére, a színház igazgatósága nem emelte a helyárakat, s így előreláthatólag zsúfolni ház fog e két pompás előadásban gyönyörködni. Jegyeket a téli színház pénztára már árusít.

* A Boross—Kökény-kabaré ma esti szenzációs premierje. A rendkívüli sikerű és mulatságos első műsor után ma este még szenzáció sabb, teljesen új darabokat és szólószámokat mutat be a kiváló vendégtársulat. Ugy a szölkben, mint a darabokban a legkiválóbb írók legnagyobb sikerű munkái kerülnek a közönség elé. Karinthy Frigyesnek két kacagató kis vígjátékában Kökény és Boross excellálnak. Zágón István a „Marika” és a „Darázs-fészek” kitűnő szerzőjének „Csiga referál” c. darabjában Kondor Ibl mint német nevelő, Boross Géza mint nyolcadik gimnazista fogják próbára tenni a közönség nevető-izmaival. Vadnai László „Singapuri keselyű” c. tréfája a legnagyobb „Hochoferolg”-ok egyike. No és Szőke Szakálnak, a neveltetés atyamesterének „Majd a Raposa” c. bohózatában Boross Géza olyan alakítást nyújt, amely sokáig emlékeztetőben marad az aradi közönségnek. Kökény Ilona, Kondor Ibl és Boross Géza magán számai még az első napinál is szenzációsabbak lesznek. A kiváló társulat még ma és holnap este tart előadást, ezért ajánlatos jegyekről előre gondoskodni a téli színház pénztáránál.

Harisnyát, kezyűt, reformnadrágot, szvettort, kötöttáruat, csipkét legjobban és legolcsóbban vásárolhat.

Bogyó A. Str. Eminescu 13.

Mielőtt kályhaszükségletét beszerezné tekintse meg ahol „PUCHER” cserépkályhák, raktáramat Arad, Bul. Reg. Ferd 83/85 (Dongl-ház), és takaréktűzhelyek szállított áron szereshetők be. Átrakások, levitások, falburkolatok és minden e szakmába vágó dolgok a legpontosabban végeztettek. Szives pártfogást kér: SZERB ANTAL kályhaszemeszter

Román, magyar és német fordítások és levelezés (átalánydíjazás mellett is) legpontosabban és felelősség mellett „MINERVA” fordítási irodában, (Lengyel-ház I. em., vármegye-házzal szemben) készülnek.

„PUCHER” cserépkályha és takaréktűzhely raktára
Arad, Piata Avram Ianou (Szabadság-tér) 3.

Legszébb kivitelű bel- és külföldi cserépkályhák és takaréktűzhelyek. —: Mindennemű kályhás munkálatok u. m. átrakások, javítások, falburkolatok elvállalatainak. Szives pártfogást kér: **Stein Mórno.**

Sohasem láttam még ilyen gyönyörű arcbőrt!

A legosodásabb hatású szépítőszert receptje.

Ha egy doboz rizsporhoz hozzákeverünk kb. fél kávéskanálnyi arkenőcshabot, egész napon át tartósan megmarad az arcbőrön, szél, esős idő, forróság vagy a tánc hevülte okozta erősebb izzadás ellenére is.

Radikálisan eltünteti a fényes orrt és az arc zsíros és fényes külsejét.

Saját maga házilag is elkészítheti.

Ha nem akarunk túlszáraz pudert használni, hanem olyant, amely megakadályozza a bőr természetes nedvességének kiválasztását — amely máskülönben elveszítené fiatalos, hamvas külsejét, szürke-halványt és színtelenné válna — úgy egy speciális porzókészülék segítségével egy kis arkenőcshabot kell keverni a pudert. Az arkenőcshabot tartalom tápadóvá teszi és eredményezi, hogy a pudert szeles, esős, meleg idő vagy a tánc okozta erősebb izzadás ellenére, egész napon át tartósan hozzátapad a bőrhöz és így teljesen megszünteti az orr fényességét, az arc zsíros, fényes külsejét és megkímél minden nőt attól a fáradtságtól, hogy arcát naponta számtalanszor puderezze.

Ez a pudert fölötté bársonyos, diszkrét, hamvas külsőt ad az arcbőrnek. Ön bármelyik jobb toalettcikk üzletben megkaphatja ezt az arkenőcshabot és egy speciális porzókészüléket és így házilag elkészítheti a leírt pudert, de ha sajnálja ezt a fáradtságot, úgy készen, az arkenőcshabot a rizspudertel helyes arányban, tudományos alapon keverve is megkaphatja Tokalon pudert elnevezés alatt. A Tokalon pudert légszűrőn át gondosan szitálják, emellett a legparányibb kemény részecskéket sem tartalmazza, amely a bőr pórusaiba behatolva, ott gyuladást, fekete pontokat, kitágult pórusokat és más bőrfogyatkozásokot idézne elő. Ez a pudert nem drágább, mint bármilyen más jóminőségű pudert.

A Tokalon pudert összeállítása olyan, hogy a lehetőség szerint a gyermek arc bőr szépségét és üdőségét kölcsönözi az arcnak.

A Tokalon pudert előnyben részesítik a mozicsillagok, különösen akkor, ha szabad ég alatt filmeznek és arc bőrüket megakariák óvni a nap és erős szél ellen, használata még ajánlatos erősen kivilágított szalonokban, ahol az erős fény az arc bőr legkisebb fogyatkozását is feltűnővé teszi. A Tokalon pudert minden színben készült és kapható mindenütt.

JEGYZET: A Tokalon pudert kapható az ország minden gyógyszertárában, drogériájában és toalettcikk kereskedésében. Egy doboz Tokalon pudert rendszer nagyságban 80.— lejbe kerül. A kettősdoboz 120.— lejbe kerül és a rendszer doboz kétszörös mennyiségét tartalmazza. Ahol beszerzése nehézségekbe ütközik, küldje el a megfelelő összeget postautalványon a **PARFUMERIA ELITEI, Bucuresti, Calea Victoriei 39. címére.**

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézőkérésre válaszolunk. Ajánlatok, feligés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

ALKALMAZÁS.

ÜGYVÉDI hódába magyarul és románul tudó gyakorlott gépirókisszónv vagy írkokot keresek. Írásbeli ajánlatokat kérek dr. Parecz Béla ügyvéd. Str. Consistoriului 2. 4730

PÉNZTÁRKEZELŐT, hódát ismeretekkel, aki németül is tud levelezni, 20.000 lej úradékkal azonnali belépésre keres egy magánvállalat. Ajánlatok írásbeli igények megjelölésével. Válaszát felige alatt az Aradi Közlöny kiadóhivatalba kérem. 4765

GYAKORLOTT elárúsítónő, jól számoló felvétetik Aradi Teicsarnok. Str. Crisan, 8. szám. 10435

OKTATÁS.

ZONGORAÓRÁKAT adok jutányosan zongorahasználattal. Str. Dna Balasa 55. 4746

VÉTEL ÉS ELADÁS.

FORDÍTHATÓ billárdasztal eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban. 4733

FÉRFI TELIKABÁTOK, férfi öltönyök, női és férfi bundák, szőnyegek, asztalok székek, hintaszékek, íróasztalok, ebédlő butor, könyvszekrények, szalonok, antik butorok, lenvászon női ingek, asztalműk, storek, függönyök, gyermekkoscsik, virágállvány, női nyereg, porcellánok, virágállvány, fotelok, íróal szekrények, utazó bőröndök, vitrintárgyak stb. eladók. Salgóné. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

SZIVÓ-NYOMÓKUT használt, jó állapotban megvételre keresték. Ajánlatok Reich B. Károly fia kötelüzletbe kérem. 6435

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

Swetterek, kötött kabátok, divat és mindenféle kötött áru a legolcsóbban:

FARAGOTT, sötét tölgy hálószoba sűrűszen, olcsón eladó. Böhm, Bulv. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) Dengl-ház. 4744

MACULATURA PAPIR 5 klgos csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

INGATLAN.

BELVÁROSI 3 szobás magánház eladó. Str. Baritiu (Rákóczy-u.) Bővebbet Aradi Ipar és Népbank. 4761

Csak hetvenkét lejbe kerül,

az ára gyorsan megtérül, ha egy ily kockába hirdet: házat, szőlőt, szántóföldet.

LAKÁS.

BELVÁROSBAN, beköltözhető kétszobás lakással, két uccára szóló fronttal bíró bérház kedvező fizetési feltétellel eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban. 4693

BELVÁROSBAN ujonnan épült magánházban kiadó egy különbeáratu szép tágas uccai szoba, esetleg nagy előszobával, alkalmas íródnak is. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban. 4758

mellények, poulovere, harisnyák, trikók Klein Lajosnál Arad, Str. Meşianu II. (Forray-ucca). 4589

KÜLÖNFÉLÉK.

OLCSÓN ELADÓ: 1 Vanderer autó 3 üléses, 1 hatüléses autó havi 5000 lejes részletben, 1 hajtó kocsi 7000 lejért, 2 komplett nyereg, 1 lóra való szerzőszám, 1 motor mindenre alkalmas 9000 lejért. Érdeklődni Str. Stroeşcu (Teleki-ucca) 5. Ugyanott házmester kerestetik. 4739

Mész, cement,

faszén, csomagolt faszén, kátrány-papír, aprított tűzifa

leszállított áron Kneffel Károly és fia cégnél.

Kiadó

Bulevardul Carol I. 55. számú :: (ul Acsev) házban egy ::

másodemeleti uccal 4 szobás lakás

1927. szeptember 15-től 1928. április 30-ig esetleg további időre is.

Ajánlatok 1927. szeptember 10-ig az Arad-Brád Ipari részv. társ. igazgatóságához intézendők. 4762

Ghioroc (Györök)

központtól 5 percnvire villaszerű új épület fürdőszobával, villanyvilágítással, 1½ kat. hold termőszőlővel, felszereléssel ELADÓ.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban. 4755

Méhes,

mely áll 50 legújabb szerkezetű kaptárból, 30 teletöképes családdal, felszereléssel, egészben vagy részben elkötözés miatt utányosan ELADÓ.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban. 4756

Szikviz-gyár

üzemben, teljesen felszerelve, ezen üzletág felhagyása miatt minden elfogadható áron eladó.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalban. 4694

Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Harisnyák, szvetterek, kötött áruk nagy választékban, olcsó áron Weisz és Benjamin-cégnél

VIZUMOK követségeknél Uttevőhosszabítások, C.F.R. bérletek

!! **Künstler-vizumiroda** !! Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dácia szállóval szemben.

Bármily ügyet vagy megbízást pontosan elintéz.